

"Eniten sitä toivois semmosta tasasta ja turvallista arkee"
Miesten odotuksia perheen perustamisesta muotoutuvassa
aikuisuudessa
Sanna Piirainen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Kevätlukukausi 2018
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Piirainen, Sanna. 2018. "Eniten sitä toivois semmosta tasasta ja turvallista arkee" Miesten odotuksia perheen perustamisesta muotoutuvassa aikuisuudessa. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 46 sivua.

Lasten hankintaa lykätään tänä päivänä entistä myöhempään, jonka seurauksena syntyvyys Suomessa on laskenut viime vuosien aikana. Tässä tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, millaisia odotuksia nuorilla miehillä on perheen perustamisesta, millaisena he näkevät työn ja perheen yhteensovittamisen sekä millaisia merkityksiä miehet liittävät lapsiin ja elämään lasten kanssa.

Aineiston kerättiin toteuttamalla ryhmäkeskusteluita, joihin osallistui yhteensä neljä ryhmää. Kahdessa ryhmässä oli kolme ja kahdessa neljä miestä. Kaikki tutkittavat miehet olivat lapsettomia ja he olivat iältään 25–29-vuotiaita. Yhdeksän miestä oli tällä hetkellä parisuhteessa. Neljä miestä opiskeli parhailaan ja loput kymmenen miestä olivat tällä hetkellä työelämässä. Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysyä.

Tutkimuksen mukaan nuoret miehet kokivat, että heidän elämäntilanteensa ei ole vielä sopiva perheen perustamiseen. Suurimpana syynä lasten hankinnan lykkäämiseen parisuhteessa olevat miehet näkivät oman tai puolison työllisyystilanteen, kun taas sinkkumiehillä suurin este oli sopivan kumppanin puuttuminen. Odotukset lapsista ja lapsiperheen arjesta olivat suurimmaksi osaksi myönteisiä, mutta tutkittavat myös olettivat tulevan arjen olevan hyvin kiireistä. Miehet ajattelivat, että perheen perustamisen myötä vanhemmuus ei ole sukupuoleen sidottua, vaan lasten hoito- ja kotityöt jakautuvat tasapuolisesti molempien vanhempien kesken. Työn ja perheen yhteensovittamisessa tutkittavat miehet eivät nähneet suuria haasteita. Miesten ajatukset lapsista olivat pääosin myönteisiä ja isyyden ajateltiin olevan yksi elämän tärkeimmistä asioista.

Asiasanat: perheen perustaminen, odotukset, muotoutuva aikuisuus, syntyvyyden lasku, työn ja perheen yhteensovittaminen

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	4
1.1	Muotoutuva aikuisuus	4
1.2	Perheen perustamisen lykkääminen.....	6
1.3	Miesten odotukset perheen perustamisesta.....	8
1.4	Perinteisestä isyydestä uuteen isyyteen	9
1.5	Työn ja perheen yhteensovittaminen.....	10
1.6	Lasten merkitys miehille.....	13
1.7	Tutkimuskysymykset.....	15
2	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
2.1	Tutkimukseen osallistujat.....	16
2.2	Ryhmäkeskustelu aineistonkeruumenetelmänä	16
2.3	Aineiston analyysi	19
2.4	Eettiset ratkaisut.....	20
3	TULOKSET	21
3.1	Odotukset perheen perustamisesta.....	21
3.2	Odotukset vanhemmuuden jakamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta	28
3.3	Lasten merkitys miehille.....	32
4	POHDINTA	35
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Tänä päivänä lastenhankintaa lykätään entistä myöhempään ja samalla syntyvyys on laskenut Suomessa (Rotkirch, Tammissalo, Miettinen & Berg 2017, 18). Syntyvyys on laskenut kuutena peräkkäisenä vuotena ja kokonaishedelmällisyysluku on tällä hetkellä 1.57 lasta naista kohti (SVT 2016). Aihe on hyvin ajankohtainen, sillä alenevasta syntyvyydestä on tulevaisuudessa suuria taloudellisia vaikutuksia (Rotkirch ym. 2017, 5). Alhainen syntyvyys onkin herättänyt laajaa keskustelua ja huolta valtakunnallisesti.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia odotuksia 25-29-vuotiaat miehet liittävät perheen perustamiseen ja työn ja perheen yhteensovittamiseen sekä millaisia merkityksiä nuoret miehet liittävät lapsiin ja elämään lasten kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää syitä sille, miksi perheen perustamista lykätään tänä päivänä niin myöhään. Aiemmat tutkimukset ovat keskittyneet tarkastelemaan perheen perustamisen lykkäämistä paljolti naisten näkökulmasta. Tämä pro gradu -tutkielma lähestyy aihetta miesnäkökulmasta, ja täten tuottaa uutta tietoa perheen perustamisesta. Ennen perheen perustamista halutaan valmistua ammattiin ja saada hyvä työpaikka (Miettinen 2015). Lisäksi sopivaa kumppania etsitään pitkään ja etenkin miehillä se on yksi suurimmista syistä sille, miksi perheen perustamista joudutaan lykkäämään (mm. Holton, Fisher & Rowe 2011; Mills, Rindfuss, McDonald & Te Velde 2011). Samalla nuoruus on pidentynyt (mm. Aapola & Ketokivi 2005; Arnett 2015), koska perhettä ei haluta perustaa eikä eletystä elämäntavasta tahdota luopua (Miettinen 2015).

1.1 Muotoutuva aikuisuus

Nuoruus elämänvaiheena on muuttunut kiinnostavalla tavalla. Biologinen aikuistuminen on aikaistunut, kun taas nuoruus on yhteiskunnallisesta näkökulmasta pidentynyt ja aikuistuminen tapahtuu entistä myöhemmin (Arnett 2000; Blatterer 2007). Aapola ja Ketokivi (2005) kutsuvat tätä nuoruuden ja aikuisuu-

den välissä olevaa aikaa *pidentyneeksi nuoruudeksi*, kun taas Arnett (2000) puolestaan käyttää tästä nimitystä *muotoutuva aikuisuus*. Muotoutuvan aikuisuuden käsite sijoittuu 18–25-vuotiaiden elämänvaiheeseen (Arnett 2000). Yläikärajaa tälle käsitteelle on kuitenkin pidetty hyvin liukuvana, sillä yhtäkkistä aikuistumista ei 25-vuotiaanakaan tapahdu, vaan tämä elämänvaihe on ajanjakso, jolloin suurin osa nuorista saavuttaa aikuisuuden. Tänä päivänä monilla nuorilla siirtymä aikuisuuteen pitkittyy lähemmäksi 30-vuoden ikää, joten muotoutuvan aikuisuuden elämänvaihe voidaan sijoittaa myös sinne saakka. (Arnett 2015, 7.)

Muotoutuvassa aikuisuudessa on tyypillistä, että omaa elämää pohditaan ja suunnitellaan eteenpäin. Tätä ei kuitenkaan pidä nähdä itsekeskeisyytenä, vaan nuoren aikuisen mahdollisuutena tarkastella itseään ja omia haaveitaan. Muotoutuvassa aikuisuudessa elävät nuoret ajattelevat olevansa välitilassa, sillä he eivät koe vielä olevansa täysin aikuisia, mutta eivät myöskään murrosiässä olevia. (Arnett 2015, 13–14). Vaikka muotoutuvassa aikuisuudessa nähdään paljon haasteita ja ristiriitoja, Arnett (2015, 11) korostaa sen olevan nuorten elämän parasta aikaa. Muotoutuvan aikuisuuden elämänvaiheessa nuorilla on mahdollisuus etsiä omaa itseään ja nauttia vapaudestaan, ennen varsinaista aikuistumista.

Tänä päivänä nuoret siirtyvät aikuisuuteen entistä epävarmemmissa oloissa. Nuoret aikuiset opiskelevat entistä pidempään eikä valmistuminen ammattiinakaan takaa työpaikkaa. Monet nuoret kohtaavat työttömyyttä sekä määrä- ja osa-aikaisia työsuhteita, joiden vuoksi perheen perustamista halutaan lykätä myöhemmäksi. (Mary 2012, 300-301.) Muuttuneiden opiskelu- ja työtilanteiden lisäksi Miettinen (2015) on todennut, että Suomessa nuoret aikuiset eivät halua lapsia tai siirtävät perheen perustamista myöhemmäksi, sillä he eivät halua luopua nykyisestä elämäntyylistään eivätkä sitoutua lapseen. Lisäksi nuoret aikuiset kokevat perheellistymisen vaikeuttavan heidän opiskeluaan ja työelämässä etenemistään (Helve 2002, 230–231). Muotoutuvassa aikuisuudessa elämälle tyypillistä on huolettomuus. Ennen varsinaista aikuistumista kokeilut koe-taan mielekkäänä hauskanpitoa ja uusia kokemuksia halutaan myös kartuttaa. (Arnett 2015, 10.) Vuoden 2017 perhebarometrissa nuoret aikuiset ajattelivat, että

ennen lasten hankkimista heidän tulisi tuntee, että ovat valmiita rauhoittumaan ja asettamaan lasten tarpeet etusijalle (Rotkirch ym. 2017). Nuoret aikuiset myös kokivat, että he haluaisivat matkustella mahdollisimman paljon ennen lasten saantia (Thompson, Lee & Adams 2013) ja myös omista harrastuksista luopuminen tuntui vaikealta (Rotkirch ym. 2017, 76).

1.2 Perheen perustamisen lykkääminen

Syntyvyys on laskenut Suomessa viime vuosien aikana. Keskeinen tekijä syntyvyyden alenemiselle on se, että vanhemmaksi tullaan tänä päivänä entistä myöhemmin (Rotkirch ym. 2017, 18). Isäksi tullaan Suomessa tänä päivänä keskimäärin 31-vuotiaana (SVT 2017a). Yksi suurimmista syistä sille, että lastenhankinta ei ole tuntunut ajankohtaiselta nuorilla aikuisilla, liittyy sopivan kumppanin puuttumiseen (Holton ym. 2011; Mills ym. 2011; Rotkirch ym. 2017, 56–57). Lähes kolmasosa lapsettomista nuorista aikuisista elää ilman kumppania (Miettinen & Rotkirch 2008, 114). Turvallista ja pysyvää parisuhdetta pidetään tärkeänä edellytyksenä perheen perustamiselle (Thompson ym. 2015; Virtala 2007). Eriksson, Larsson ja Tydén (2012) ovat tutkineet ruotsalaisten naisten ja miesten lastenhankintaan liittyviä edellytyksiä. Edellä mainitun tutkimuksen mukaan vakaata suhdetta, joka oli kestänyt vähintään kaksi vuotta, pidettiin tärkeänä ennen lastenhankintaa. Hammarbergin, Collinsin, Holdenin, Youngin ja McLachlanin (2017) tutkimuksessa miehet toivoivat, että parisuhteen tulisi olla vakaa ja kumppaniin tulisi olla rakastava suhde, ennen kuin lastenhankinta on ajankohtaista.

Opintojen keskeneräisyys ja työnsaantiin liittyvä epävarmuus ovat myös tärkeitä syitä nuorten lastenhankinnan siirtämiselle. Koulutusaikojen pidentymisen ja opiskelun lisääntymisen vuoksi oikea hetki perheen perustamiselle siirtyy yhä myöhemmäksi useiden nuorten aikuisten elämässä (Miettinen & Rotkirch 2008; Rotkirch ym. 2017). Virtalan (2007, 66) mukaan yliopisto-opiskelijat nimesivät tärkeimmäksi syyksi lastenhankinnan siirtämiselle nimenomaan opintojen keskeneräisyyden. Miettinen (2015, 54) toteaa, että joka neljäs nuori halusi lykätä

lastenhankintaa opiskelujen keskeneräisyyden ja työtilanteeseen liittyvien seikkojen vuoksi. Myös omalla työuralla haluttaisiin edetä ennen vanhemmuutta (Dever & Maher 2004). Sen lisäksi, että opinnot on saatu päätökseen ennen perheen perustamista, miehet kokevat erittäin tärkeänä sen, että he ovat puolisonsa kanssa saaneet pysyvän työpaikan sekä riittävän suuret tulot (Hammarberg ym. 2017; Peterson & Jenni 2003).

Yksi mahdollinen tekijä lastenhankinnan siirtämiselle on ihmisten huono tietämys iän merkityksestä hedelmällisyyden laskulle (Hammarberg ym. 2017; Lampic, Skoog, Svanberg, Kalström & Tydén 2006; Virtala 2007). Virtala, Vilska, Huttunen ja Kunttu (2010) arvioivat, että suomalaisten yliopisto-opiskelijoiden tietämys iän vaikutuksesta naisen hedelmällisyyteen on heikkoa. Yli puolet miesopiskelijoista yliarvioi raskaaksi tulemisen onnistumisen yli 35-vuotiaana. Samalla miesopiskelijat ajattelivat naisen hedelmällisyyden laskevan vasta yli 45-vuotiaana. Myös tuoreemmassa tutkimuksessa on saatu hyvin samankaltaisia tuloksia, sillä nuorista miehistä jopa 45 prosenttia tiesi huonosti iän vaikutuksesta hedelmällisyyteen (Rotkirch ym. 2017, 107). Yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan puolestaan lähes 81 prosenttia miesopiskelijoista olettaa, että naisten hedelmällisyys alkaa laskea selvästi vasta yli 40-vuotiaana (Peterson, Pirritano, Tucker & Lampic 2012).

Vaikka lastenhankintaa siirretään myöhempään vaiheeseen, suurin osa miehistä kuitenkin haluaa jossain vaiheessa elämäänsä tulla vanhemmaksi (Hammarberg ym. 2017; Rotkirch ym. 2017, 30). Kunttu ja Huttunen (2009, 78) toteavat, että suurin osa yliopisto-opiskelijoista toivoo saavansa lapsia jossain elämänsä vaiheessa. Ainoastaan 7 prosenttia opiskelijoista ei halua saada lapsia ollenkaan. Miettinen (2015) arvioi, että lapsettomista 20–34-vuotiaista miehistä lähes kolmasosa suunnitteli hankkivansa lapsen tai lapsia jossain vaiheessa.

1.3 Miesten odotukset perheen perustamisesta

Oman perheen perustaminen on yksi suurimmista päätöksistä, joita ihmiset tekevät elämänsä aikana. Perheen perustamiseen liitetään erilaisia odotuksia monesti jo ennen lasten hankkimista. Monesti lapsia halutaan hankkia sekä parisuhteen vahvistamiseksi että suvun jatkamisen vuoksi. Lisäksi vanhemmuutta pidetään tärkeänä ja tavoiteltavana asiana. (Gissler, Klemetti, Lammi-Taskula & Miettinen 2009; Rotkirch ym. 2017, 31.)

Perheen perustaminen aloitetaan tänä päivänä entistä myöhemmin (Miettinen 2015, 9–11). Suomalainen mies saa esikoisensa tänä päivänä keskimäärin 31-vuotiaana. (SVT 2017a). Isäksi tulon ihanneikä keskiarvo on 28 ja 33 ikävuoden välillä (Rotkirch ym. 2017, 49–50). Toisaalta taas perhebarometriin osallistuneista 84 prosenttia oli sitä mieltä, että miehen pitäisi saada lapsensa viimeistään 45-vuotiaana tai sitä aiemmin. Ainoastaan kolme prosenttia oli sitä mieltä, että yli 50-vuotiaana miehen olisi soveliasta saada lapsia. Australialaisen tutkimuksen mukaan puolestaan useimmat miehet olivat sitä mieltä, että vielä 50 vuotta täytäneetkin voivat tulla isäksi (Holton, Hammarberg, Rowei, Kirkman, Jordan, McNamee, Bayly, McBain, Sinnott & Fisher 2016). On tavallista, että korkean tulotason maissa monet ajoittavat lapsensaannin 30–40-ikävuoden tienoille. Tämän vuoksi yhä suurempi osa ihmisistä jää lapsettomiksi tai he saavat vähemmän lapsia, kuin olivat suunnitelleet. (Holton ym. 2011.)

Rotkirch ja hänen tutkijaryhmänsä (2017, 42) arvioivat, että tänä päivänä keskimäärin kahta–kolmea lasta pidetään ihanteellisena lapsilukuna. Lapsilukuihanne näyttää hieman nousseen, sillä vielä vuoden 2015 perhebarometrissa todettiin, että suomalaisten ihannelapsiluku oli alle kaksi lasta (Miettinen 2015, 25). Myös muissa maissa useimmat miehet toivovat saavansa kaksi tai kolme lasta, mielellään muutaman vuoden ikäerolla (Coyle, Van Leer, Schroeder & Fulcher 2015; Thompson ym. 2015). Myös Suomessa kahden vuoden ikäeroa lasten välillä pidettiin mieluisena. Pientä ikäeroa perusteltiin sillä, että lapsilla olisi mahdollisimman paljon seuraa toisistaan ja samalla pikkulapsivaiheen kesto olisi lyhyt. (Rotkirch ym. 2017, 111) Vaikka kahta ja kolmea lasta pidetään pääasiassa toivotuna lapsilukuna, maailmanlaajuisesti perheisiin syntyy keskimäärin 1,7 lasta

(Sobotka 2017). Lastenhankinta jakaa paljon mielipiteitä: Vaikka Suomessa suurin osa haluaa perustaa perheen ja toivoo saavan kolmen tai jopa useamman lapsen perheitä, toisaalta yhä useammat ihmiset haluavat jäädä tänä päivänä kokonaan lapsettomiksi (Miettinen 2015, 12–13).

Monesti oma isä nähdään mallina suunniteltaessa omaa isyyttä. Useiden tutkimusten mukaan miehet tahtoisivat olla samanlaisia vanhempia, kuin heidän omat vanhemmat olivat olleet (Eriksson ym. 2012; Rotkirch ym. 2017; Thompson ym. 2013). Miehet toivovat myös, että voisivat olla mukana lastensa kasvatuksessa ja harrastuksissa vähintään yhtä paljon tai jopa enemmän, kuin heidän omat isät ovat olleet (Rotkirch ym. 2017, 91). Ne miehet, jotka puhuivat positiivisesti omasta isästään, tahtoivat toistaa omien isiensä toimintatapoja tulevaisuudessa (Thompson 2013).

1.4 Perinteisestä isyydestä uuteen isyyteen

Isän rooli perheessä on muuttunut vuosien saatossa hiljalleen *perinteisestä isyydestä osallistuvaan isyyteen*. Vielä ennen 1960-lukua isät olivat perheelleen etäisiä perinteisiä isiä, joiden tehtävänä oli elättää perhe, toimia perheen auktoriteettina ja kurinpitäjänä. (Huttunen 2001, 164.) Uuden isän käsite puolestaan kuvaa perinteiseen isään verrattuna muuttunutta isää, joka osallistuu äidin tavoin lasten hoitoon ja kasvatukseen. Vanhemmuus ja huolenpito eivät ole enää tänä päivänä ainoastaan naisille kuuluvia vastuualueita, kuten aikaisemmassa vastuunjaossa. (Ellingsæter, Jensen & Lie 2013; Kotila, Schoppe-Sullivan & Dush 2013.) Myös tunteiden ilmaiseminen kuuluu oleellisena osana uuteen, osallistuvaan isyyteen (Adler & Lenz 2016). Suomen lisäksi myös muualla Euroopassa on pyritty kannustamaan miehiä uuteen isyyteen (Lainiala 2010, 7). Myös Aasiassa, kuten Kiinassa, Koreassa sekä Japanissa, isät osallistuvat tänä päivänä lastenhoitoon ja kasvatukseen aiempia sukupolvia aktiivisemmin (Yeung 2013).

Keskeinen uuteen isyyteen liittyvä käsite on *jaettu vanhemmuus*, jossa hoivatyö jakautuu molempien vanhempien kesken, eikä siinä ole erillisiä äidin ja

isän rooleja. Jaetulle vanhemmuudelle tärkeä piirre on työn ja perheen yhteensovittaminen niin, että molemmat vanhemmat voivat olla tasapuolisesti työelämässä. (Kekäle & Eerola, 2014, 30–31.) Uuden isyyden tärkeänä puolena nähdään esimerkiksi se, että isällä on paremmat mahdollisuudet luoda entistä läheisempi suhde lapseensa. Usein tämän päivän isät myös kokevat isyyden heille itselleen hyvin tärkeänä ja panostamisen arvoisena ja he myös osallistuvat kotitöiden tekkoon ja lastenhoitoon omasta halustaan. (Huttunen 1999, 185–189.) Koska miehiä on perinteisesti pidetty perheen elättäjinä, he ovat joutuneet tästä syystä olemaan paljon pois kotoa. Tämän seurauksena isät ovat voineet menettää tärkeitä tapahtumia perheensä keskuudessa. (Weer, Greenhaus, Colakoglu & Foley 2006.) Jaettu vanhemmuus tukee koko perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Samalla se lisää myös isien terveyttä ja puolisoiden välistä kumppanuutta. (Kauppinen & Raitanen 2012.) Miehet ovat kuitenkin toisaalta huolissaan siitä, että he eivät osaa täyttää uuden isyyseroolin ihanteita (Thompson ym. 2013).

1.5 Työn ja perheen yhteensovittaminen

Työtä ja perhettä pidetään hyvin keskeisinä asioina aikuisen ihmisen elämässä (Greenhaus & Powell 2016, 3). Vuonna 2016 90% perheen isistä oli työsuhteessa, kun taas samana vuonna lapsettomista miehistä 73% oli työelämässä (SVT 2017b). Monet vanhemmat voivat kokea työn ja perheen yhteensovittamisessa vaikeuksia käytännön järjestelyjen osalta. Tämän vuoksi onkin hyvin tärkeää, että pariskunnat tekevät sopimukset perheen ja työn yhdistämiseen liittyvistä asioista sekä siitä, miten kodin- ja lastenhoidon jakautuminen sovitaan omassa perheissä. (Adler & Lenz 2016; Greenhaus & Powell 2016, 2-3.)

Isyyden muuttumisen lisäksi myös työelämässä on tapahtunut muutoksia. Pienten lasten isät kokevat hankalana sen, että samalla kun työtehtävät ovat lisääntyneet, ovat myös aikataulut kiristyneet ja säästöpaineeet kasvaneet (Salmi & Lammi-Taskula 2014, 46). Pienten lasten isät tekevät suurimmaksi osaksi säännöllistä päivätyötä, mutta osa isistä työskentelee jonkin verran myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin (Miettinen & Rotkirch 2012, 49). Tällainen lapsiperheiden

vanhempien epätyyppillinen työaika saattaa aiheuttaa aikatauluongelmia perheeseen ja samalla myös vaikeuttaa työn ja perheen yhteensovittamista (Metsäpelto, Rönkä & Laakso 2015).

Ristiriidat työn ja perheen välillä ovat suomalaisilla pienten lasten isillä yleisiä ja jopa kolmannes miehistä kokee, että heillä on työnsä takia liian vähän aikaa perheelleen (Salmi & Lammi-Taskula 2014, 41–42). Ruotsalaisessa tutkimuksessa Frisén, Carlsson ja Wängqwist (2014) ovat tarkastelleet 24–36-vuotiaita nuoria aikuisia, jotka eivät olleet vielä vanhempia, mutta halusivat jossain vaiheessa perustaa perheen. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää näiden nuorten aikuisten perheen perustamisen lykkääntymisen syitä sekä heidän ajatuksiinsa työn ja perheen yhteensovittamisesta. Tässä tutkimuksessa selvisi, että noin puolet osallistujista halusi asettaa perheen etusijalle ennen työtä. Kolmasosa osallistujista ei halunnut asettaa kumpaakaan etusijalle, vaan pyrki löytämään näiden kahden välillä sopivan tasapainon. 16 prosenttia osallistujista puolestaan halusi priorisoida yhden asian kerrallaan. Mikäli he voisivat ensin keskittyä rauhassa uraansa, he voisivat keskittyä perhe-elämään myöhemmässä vaiheessa. Myös Coylen ym. (2015) tutkimukseen osallistuneet miehet toivoivat, että he voisivat rakentaa uraansa perhe-elämänsä rinnalla.

Monesti päävastuu arjen askareissa nähdään olevan edelleen naisilla. Hammarbergin ym. (2017) tutkimuksessa selvisi, että miehet olettivat, että naisten järjestävät lastenhoitoon liittyvät asiat työn vuoksi silloin, kun molemmat vanhemmat ovat työelämässä. Naiset olivat myös pohtineet tulevia työn ja perheen yhdistämisen ristiriitoja enemmän kuin miehet. Lisäksi tässä tutkimuksessa ilmeni, että miesten keskuudessa vallitsi edelleen perinteiset sukupuoliroolit, joissa miehet tekevät työtä ja vastaavat perheen taloudellisesta tilanteesta, kun taas naiset ottivat ensisijaisen vastuun lasten kasvattamisesta.

Perheen ja työn yhteensovittaminen voi välillä tuntua perheissä vaikealta, kun molemmat roolit koetaan hyvin tärkeinä. Vaikka tänä päivänä miehet ottavat entistä enemmän vastuuta perheestään, miehet kuitenkin myös pitivät työtä edelleen hyvin tärkeässä asemassa, jotta he pystyvät turvaamaan perheensä taloudellisen tilanteen. (Thompson ym. 2015.) Monesti vanhemmat myös kokevat

hankalana sen, että heidän odotetaan olevan samanaikaisesti sekä hyviä työntekijöitä että osallistuvia vanhempia, joten se voi aiheuttaa paineita vanhemmuuteen (Greenhaus & Powell 2016, 2). Joskus vanhemmat kokevat myös syyllisyyttä, kun puhutaan perheen ja työn yhdistämisestä ja siihen liittyvien ratkaisujen tekemisestä (Juvonen 2012, 147).

Työn ja perheen yhteensovittamista voitaisiin helpottaa osa-aikatyötä tekemällä. Kuitenkin osa-aikatyön tekeminen on lapsiperheissä edelleen hyvin vähäistä ja sitä tehdään tavallisesti vain kokopäivätyön puuttumisen tai opiskelun vuoksi. Vaikka osa-aikatyö antaa aikaa enemmän perheelle, samaan aikaan palkkatulot jäävät pienemmiksi ja työaikoja voi olla vaikea sovittaa lapsiperheen arkeen. (Salmi, Närvi, Lammi-Taskula & Mäntylä 2017.) Vaikka osallistuminen lasten elämään nähdäänkin tänä päivänä hyvin tärkeänä asiana, miehet eivät kuitenkaan ole kovinkaan halukkaita tekemään osa-aikatyötä helpottaakseen osallistumista perheen arkeen (Thompson (2013).

Lapsiperheiden asema on erilainen eri puolilla maailmaa. Suomessa lapsiperheitä tuetaan perhevapaajärjestelmän avulla, johon kuuluu äitiysvapaa sekä isyysvapaa. Lisäksi pienen lapsen hoitoon on tarkoitettu vanhempainvapaa, jonka vanhemmat voivat jakaa haluamallaan tavalla. Vanhempainvapaan päättyessä vanhemmat voivat jäädä hoitamaan lasta kotiin kotihoidon tuella siihen asti, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. (Salmi & Närvi 2017, 19.) Lammi-Taskula, Salmi ja Närvi (2017) korostavat, että suomalaisessa perhepolitiikassa on viime vuosien ajan pyritty kannustamaan myös isiä käyttämään perhevapaita. Ajatukseksi on ollut naisten ja miesten välisen tasa-arvon lisääntyminen perheen ja työelämän alueilla. Lapsen syntyessä isät pitävät usein ainoastaan ne vapaat, jotka heille on tarkoitettu, mutta vanhempainvapaakautta pidetään äidille kuuluvana vapaana, vaikka se olisi mahdollista jakaa vanhempien kesken. (Lammi-Taskula, Salmi & Närvi 2017). Miesvaltaisilla aloilla perhevapaille jääminen on edelleen harvinaista (Adler & Lenz 2016; Lammi-Taskula, Salmi & Närvi 2017; Sutela & Lehto 2014, 169).

Petteri Eerola (2015) on tutkinut väitöskirjassaan ensi kertaa isäksi tulleiden miesten käsityksiä vastuuntuntoisesta isyydestä. Tutkimuksessa selvisi, että tämän päivän isät kokevat lasten hoivaamisen ja hoitotyön itsestänselvyyksinä. Silti isät edelleen keskittyvät enemmän perheen taloudellisesta tilanteesta huolehtimiseen. Lisäksi isät käyttävät edelleen pienemmän osan vanhempainvapaita kuin äidit (Salmi & Närvi 2017). Vuonna 2015 kaikista kotihoidon tukea saavista isiä oli ainoastaan 6,9 prosenttia. Jopa 58 prosenttia miehistä oli sitä mieltä, että taloudellinen tilanne ei salli hänen jäämistään kotihoidon tuelle. 23 prosenttia miehistä puolestaan koki, että kotiin jääminen ei ole tarpeellista. Muina syinä kotihoidon tuen käyttämättömyydelle nähtiin esimerkiksi lapsen äidin työttömyys sekä lapsen päivähoiton aloitus heti vanhempainvapaakauden jälkeen. (Lammi-Taskula, Salmi & Närvi 2017.)

Vaikka uutta isyyttä on tänä päivänä pidetty perinteistä isyyttä suuremmassa roolissa, perinteisen vanhemmuuden mallit näyttävät edelleen vahvasti perheiden arjessa. Isät kokevat edelleen, että perheen taloudellinen vastuu on heillä ja se huolettaa monia miehiä (Carlson, Kendall & Edleson 2015). Rotkirch ja hänen tutkijaryhmänsä (2017) toteavat perhebarometrissa, että sekä naisten että miesten haastatteluissa tuli esille perinteisen vanhemmuuden malli työn ja perheen yhdistämisestä pikkulapsiperheissä. Lähes kaikki vastaajista olettavat, että äiti pitää suurimman osan perhevapaista. Myöskään Coylen ym. (2015) tutkimuksessa yhdysvaltalaiset miehet eivät suunnitelleet jäävänsä kotiin perhevapaille, vaan heidän aikomuksenaan oli työskennellä kokopäiväisesti. Sukupuolten tasa-arvon kannalta olisi tärkeää, jos isät saataisiin käyttämään enemmän isyys- ja vanhempainvapaita.

1.6 Lasten merkitys miehille

Tänä päivänä useimmat ihmiset odottavat kovasti vanhemmaksi tuloa (Holton ym. 2011). Joka puolella maailmaa miehet kokevat tärkeänä isäksi tulemisen jossain elämänsä vaiheessa (Hammarberg ym. 2017). Rotkirch, Basten, Väisänen ja Jokela (2011) ovat tarkastelleet suomalaisten miesten ja naisten lapsenkaipuu.

Tulokset osoittavat, että lähes joka toinen suomalainen mies on kokenut vahvaa lapsenkaipuuta. Suurin osa naisista kertoi kaipaavansa toistuvasti lasta, kun taas suurin osa niistä, jotka eivät olleet kaivanneet lainkaan lasta, olivat miehiä. Tutkimuksessa selvisi myös, että miehen halulla saada lapsi ei ollut niin suurta merkitystä lapsenhankintapäätökseen, kuin naisen halulla saada lapsi.

Jensen (2016) on tutkinut 25–35-vuotiaita miehiä, joilla ei ole vielä lapsia. Tässä tutkimuksessa miehet tunnustivat, että lähipiiri välillä vihjailee lastenhan-kinnasta, joka lisää paineita perheen perustamisesta. Myös vuoden 2017 perhebarometrissa ilmeni, että lapsia hankitaan välillä suvulta tulevan paineen vuoksi (Rotkirch ym. 2017). Jensenin (2016) mukaan sinkkumiehet kokivat välillä lisäksi paineita sopivan puolison löytämisestä, jotta perhe voitaisiin perustaa. Tämän tutkimuksen miehet halusivat lapsia, jotta heidän omat geeninsä jatkuisivat, mutta he odottivat lasten myös tuovan iloa elämään, vahvistavan avioliittoa sekä vähentävän yksinäisyyttä vanhuudessa. Thompson ja hänen työryhmänsä (2013) ovat puolestaan tutkineet australialaisten lapsettomien miesten asenteita ja toiveita tulevasta isyydestä. Tutkimukseen osallistuneet olivat 18–25-vuotiaita yliopisto-opiskelijoita. Tässä tutkimuksessa useimmat miehet odottivat perheen tuovan onnea, iloa ja rakkautta elämään.

Cserepes, Kollár, Sápy, Wischmann ja Bugán (2013) ovat tutkineet sekä unkarilaisten että kanadalaisten miesten ja naisten toiveita perheen perustamiseen liittyen. Tulosten perusteella kulttuurilla nähtiin olevan vaikutusta miesten lasten saannin motiiveihin. Unkarissa perheen perustaminen oli hyvin arvostettua ja unkarilaiset miehet kokivat isyyden tarpeen kanadalaisia miehiä suuremmaksi. Tutkimuksessa selvisi myös, että sellaisissa kulttuureissa, joissa perhettä arvostetaan erityisen paljon, miehet kokevat enemmän kielteisiä tunteita lasten puuttumisesta. Suomen perhebarometrissa on tutkittu syitä sille, miksi lapsia halutaan hankkia. Yleisimpänä syynä nähtiin, että lapsia vain yksinkertaisesti halutaan. Jotkut kertoivat haluavansa lapsen rakkaudesta kumppaniin ja jotkut puolestaan odottivat saavansa elää perhe-elämää. Jotkut myös mainitsivat, että lapsia hankitaan sen vuoksi, ettei tarvitse katua vanhana. (Rotkirch ym. 2017, 31–32.) Vaikka isyyttä on alettu tutkimaan viime vuosien aikana enemmän, vielä

toistaiseksi on melko vähän tutkimustietoa siitä, millaisena miehet näkevät lasten merkityksen elämässään.

1.7 Tutkimuskysymykset

Suomessa syntyvyys on laskenut jo useamman vuoden ajan ja vanhemmuuden vaatimukset lasten hankinnan suunnittelusta ovat kasvaneet. Naisten odotuksia perheen perustamisesta on tutkittu paljon, kun taas miesten odotuksia on tutkittu niukemmin. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia odotuksia miehillä on perheenperustamisesta muotoutuvassa aikuisuudessa. Tarkastelen myös miesten odotuksia työn ja perheen yhteensovittamisesta sekä lapsiin liitettyjä merkityksiä. Tämän tutkimuksen tavoitteena onkin vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia odotuksia miehillä on perheen perustamisesta muotoutuvassa aikuisuudessa?
2. Millaisia odotuksia vanhemmuuden jakamiseen sekä työn ja perheen yhteensovittamiseen liitetään?
3. Millaisia merkityksiä nuoret miehet liittävät lapsiin ja elämään lasten kanssa?

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimukseen osallistujat

Tässä tutkimuksessa tutkittiin miesten odotuksia perheen perustamisesta muotoutuvassa aikuisuudessa. Koska miehet tulevat tänä päivänä isäksi keskimäärin 31-vuotiaana (SVT 2017), halusin tutkittavien miesten olevan yli 25-vuotiaita, jotta he olisivat melko lähellä odotettua isäksi tulon ikää. Tutkimukseeni osallistui yhteensä 4 miesryhmää, joista kahdessa ryhmässä oli neljä ja kahdessa kolme miestä. Iältään miehet olivat 25–29-vuotiaita. Tutkimusjoukkoon valikoituneista miehistä neljä opiskeli maisteriopintoja ja muut miehet olivat työelämässä. Kuu-della työssäkävivistä miehistä on ammatillinen koulutus ja neljällä alempi korkeakoulututkinto. Miehistä yhdeksän oli parisuhteessa tällä hetkellä. Tässä tutkimuksessa nimitän sinkuiksi niitä miehiä, jotka eivät olleet parisuhteessa. Viiden miehen puoliso opiskeli ja neljän puoliso oli työelämässä tällä hetkellä.

2.2 Ryhmäkeskustelu aineistonkeruumenetelmänä

Aineistonkeruumenetelmänä tässä tutkimuksessa käytin ryhmäkeskusteluita. Ajattelin ryhmäkeskustelun olevan sopiva menetelmä, sillä silloin miehet pääsevät keskustelemaan hyvin henkilökohtaisesta aiheesta yhdessä muiden samanaisten asioiden äärellä olevien miesten kanssa.

Ryhmäkeskustelun vahvuutena on se, että keskustelijat saavat tukea toisistaan kertomiseen. Lisäksi ryhmäkeskustelun avulla saadaan ajatuksia monesta eri näkökulmasta samalla kertaa, jonka avulla osallistujat voivat innostua kertomaan lisää asiasta, mikä ei välttämättä yksilöhaastattelussa olisi tullut esille. (Valtonen 2005, 233.) Vaikka ryhmäkeskustelu on oivallinen aineistonkeruumenetelmä, voidaan siinä nähdä ongelmana se, että keskustelijat eivät uskalla kertoa kaikkea ryhmäpaineen vuoksi (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Hyvässä ryhmäkeskustelussa kaikki osallistuvat keskusteluun aktiivisesti. Monesti voi kuitenkin käydä niin, että puheliaimmat osallistujat dominoivat keskustelua. (Valtonen 2005, 236.)

Tutkijan tulee mieltä tarkasti ryhmän koostumusta ryhmäkeskusteluaineistoa kerätessä. Ei ole olemassa yhtä ainoa oikeaa tapaa, jolla ryhmä voidaan muodostaa. Ryhmän koostumusta suunniteltaessa tulisi myös ottaa huomioon tuntevatko osallistujat toisensa entuudestaan, koska se vaikuttaa ryhmän vuorovaikutukseen. (Pietilä 2017.) Toteuttamissani ryhmäkeskusteluissa miehet tunsivat toisensa ennestään, jolloin heidän oli helppo keskustella keskenään ja ryhmädynamiikka oli toimivaa.

Keskeistä ryhmäkeskustelumethodissa on moderaattorin eli ryhmän vetäjän rooli. Moderaattori ei kuitenkaan itse osallistu aktiiviseen keskusteluun (Valtonen 2005, 223) mutta hän voi tarvittaessa osoittaa lisäkysymyksiä hiljaisemmille osallistujille (Pietilä 2017). Olin tehnyt valmiiksi keskustelurungon (Liite 1), jonka pohjalta miehet saivat keskustella annetuista teemoista. Teemoja olivat perheen perustaminen ja lasten hankkiminen, odotukset vanhempien rooleista, työn ja perheen yhteensovittaminen sekä lasten merkitys. Olin valinnut keskustelurunkoon teemoja omien tutkimuskysymysteni sekä aikaisempien tutkimuksien pohjalta. Mikäli halusin keskustelun aikana vielä johonkin tiettyyn teemaan liittyen tarkempaa tietoa, esitin heille lisäkysymyksiä. Lisäksi huomioin, että kaikki miehet saivat kertoa omia ajatuksiaan ja kyselin myös hiljaisemmilta miehiltä heidän näkökulmiaan.

Ryhmäkeskustelua suunniteltaessa on tärkeää mieltä myös sitä, miten keskustelu tallennetaan (Ruusuvuori 2010). Tallensin ryhmäkeskustelut sekä äänittämällä että videoimalla. Tämä osoittautui tarpeelliseksi, sillä joidenkin keskustelijoiden äänet kuulostivat hyvin samankaltaisilta pelkällä äänitallennuksella, jolloin en välttämättä olisi ollut litterointivaiheessa täysin varma siitä, kuka puhuu milläkin hetkellä.

Ryhmäkeskusteluissa voidaan käyttää myös erilaisia virikemateriaaleja, joita voivat olla esimerkiksi kuvat, videoleikkeet tai tarinat (Törrönen 2017). Käytin ryhmäkeskusteluissa virikkeenä kahta erilaista videota, jotka kuvasivat erilaisia tapoja olla isä. Olin jakanut ryhmäkeskustelun neljään erilaiseen teemaan ja kahden teeman alussa näytin videot, joiden pohjalta miehet saivat alkaa keskus-

tella annetuista teemoista. Videot olivat humoristisia ja ne aikaan saivat hilpeyttä, mutta samalla ne edistivät ja helpottivat keskustelun aloittamista vanhempien rooleista sekä lasten merkityksistä ja isänmalleista. Videoiden avulla keskustelu muuttui myös rennommaksi, joten uskon niiden myös lievittäneen pientä jännitystä.

Ennen varsinaisen aineistonkeruun aloittamista tutkijan on hyvä harjoitella ryhmäkeskustelun johtamista. Pilottikeskustelu antaa mahdollisuuden testata teemarungon ja mahdollisten virikemateriaalien toimivuutta. Samalla tutkija saa kokemusta, kuinka keskustelu etenee ja miten mahdollisissa ongelmatilanteissa voisi toimia. (Pietilä 2017.) Tein pilottikeskustelun kolmelle minulle entuudestaan tutulle miehelle ennen varsinaisten keskusteluiden toteuttamista. Testasin tässä sekä virikevideoiden että keskustelurungon toimivuutta, jonka seurauksena vähensin virikevideoiden määrää kolmesta kahteen sekä muokkasin hie-man keskustelurungon sanavalintoja, jotta miesten olisi helpompi keskustella niiden pohjalta. Huomasin myös, että pilottikeskustelun aikana minun oli vaikea sietää hiljaisuutta, joten kiinnitin tähän huomiota varsinaisten ryhmäkeskustelujen aikana, jotta antaisin miehille aikaa ja rauhaa miettiä keskenään ennen kuin annan lisäkysymyksiä.

Lähetin ryhmäkeskustelupyynnön (Liite 2) kuudelle Jyväskylän yliopiston ainejärjestön sähköpostilistalle, kolmelle työpaikalle sekä kahteen harrastusryhmään. Näin pyrin saamaan mukaan eri taustan omaavia miehiä ja eri elämäntilanteiden kautta toisilleen tuttuja miehiä. Lisäksi kaksi ryhmää muodostui siten, että tuttavani suosittelivat kyseisiä ryhmiä. Keräsin aineistoni itsenäisesti helmi- ja maaliskuun 2018 aikana. Aineistonkeruuseen tähtäävissä keskusteluilla on merkitystä sillä, missä keskustelut järjestetään. Paikan tulisi olla keskusteluun osallistujille sekä helposti saavutettava että mahdollisimman rauhallinen. (Bloor, Frankland, Thomas & Robson 2001.) Ryhmäkeskustelut toteutettiin eri kaupungeissa, joten keskustelupaikka valikoitui sen mukaan, mihin ryhmä helpoiten pääsi paikalle. Lisäksi otin huomioon sen, että keskustelut voitiin toteuttaa rauhassa, ilman häiriötekijöitä. Keskustelut kestivät reilusta puolesta tunnista lähes puoleentoista tuntiin.

2.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysissä käytin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Se sopi tähän hyvin, sillä tutkimukseni ei pohjautu mihinkään suoraan teoriaan, mutta teoria-pohja on apuvälineenä analyysin tekemisessä. Analyysistä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutusta, mutta teoriaohjaavassa analyysissä ei testata teoriaa. Sisällönanalyysillä kuvataan aineistoa sanallisesti eli aineisto järjestetään tiiviiseen muotoon, menettämättä sen informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96–98.) Olin lukenut etukäteen taustatietoa tutkittavasta aiheesta ja minulla oli jo tiedossa erilaisia käsitteitä ja aiempia tutkimustuloksia kyseisistä aihepiireistä, joten ryhmäkeskusteluteemat (Liite 1) perustuivat aiempien tutkimusten mukaan oleellisiin perheen perustamiseen liittyviin ulottuvuuksiin ja kysymyksiin.

Litteroinnin jälkeen tulostin koko aineistoni ja luin sitä läpi useaan kertaan, yksi ryhmäkeskustelu kerrallaan. Aluksi luin aineistoa ilman ennakkokäsityksiä, mutta sen jälkeen mietin lukiessani tutkimuskysymyksiäni yksi kerrallaan. Merkitsin aineistoon eri väreillä kaikki ilmaisut, jotka liittyvät perheen perustamisen odotuksiin. Alleviivasin esimerkiksi kaikki elämäntilanteeseen liittyvät ilmaisut keltaisella, lapsilukuun liittyvät odotukset oranssilla ja isänmalleihin ja lapsuuden kokemuksiin liittyvät asiat vihreällä värillä. Lisäksi kirjoitin tulostettuun aineistoon erilaisia huomioita, jotka liittyivät esimerkiksi sinkkumiesten tai työsäkävien miesten pohdintoihin. Tämän jälkeen siirryin toiseen tutkimuskysymykseeni, jolloin viivasin esimerkiksi kaikki vanhempien rooleihin liittyvät asiat keltaisella ja työn ja perheen yhdistämisen haasteet vihreällä. Myös kolmannen tutkimuskysymyksen kanssa menettelin samaan tapaan. Tämän jälkeen tein erillisen tiedoston, jonne kirjoitin ylös asiat ensin perheen perustamisen odotuksiin liittyvät asiat, sitten työn ja perheen yhteensovittamiseen liittyvät asiat ja lopuksi vielä lasten merkityksiin liittyvät asiat. Koska toteutin sekä aineistonkeruun että aineiston analyysin teoriaohjautuneesti sekä teemarunkoon määritellyt teemat rajasivat aineistoani, olivat vastaukset tutkimuskysymyksiin löydettävissä aineistostani melko helposti. Litteroitua aineistoa oli yhteensä 86 sivua.

2.4 Eettiset ratkaisut

Eettiset ratkaisut ovat läsnä koko tutkimuksen tekemisen ajan. Tässä tutkimuksessa on erityisen tärkeää ottaa huomioon eettiset ratkaisut, sillä aiheeni sisältää arkaluontoisia asioita. Kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 131) ovat ohjeistaneet, kerroin tutkimukseni tavoitteista ja menetelmistä sekä tutkittavien oikeuksista miehille jo ryhmäkeskustelupyynnössä (Liite 2), jonka lähetin heille sähköpostitse. Toin siinä esille, että heidän tietojaan käsitellään luottamuksellisesti koko tutkimuksen teon ajan, eikä niitä luovuteta sivullisille. Toin myös esille, että heidän nimiään tai muita tunnistettavuustietoja ei tule esille missään vaiheessa. Lisäksi vielä ennen varsinaisen ryhmäkeskustelun aloitusta kerroin aiheestani ja painotin, että miehillä on mahdollisuus kysyä mieltä askarruttavista asioista missä vaiheessa tahansa. Tutkittavien anonymiteettiä pyrin säilyttämään keksimällä tutkittaville peitenimet, joita käytän tutkimusraportissani. Lisäksi olen muuttanut voimakkaat murre sanat yleiskielelle, jotta tutkittavien anonymiteetti säilyisi hyvin. Tutkimusaineistoa säilytän tietokoneellani salasanan takana ja tulostetut litteraatit ovat kotonani lukitussa kaapissa. Lisäksi tutkijana sitoudun hävittämään aineiston, kun tutkimukseni on valmis.

Koska tutkimukseni aihepiiri on hyvin sensitiivinen, pyrin huomioimaan tämän suunnitellessani ryhmäkeskusteluiden temaarunkoa. Kysymykset eivät keskittyneet vahvasti henkilökohtaisiin kokemuksiin, vaan niiden muotoilu mahdollisti keskustelun yleisemmällä tasolla. Heidän ei tarvinnut kertoa henkilökohtaisista asioista, vaan saivat halutessaan puhua yleisemmällä tasolla siitä, mitä miehet ajattelevat perheen perustamisesta. Lisäkysymyksiä esittäessäni en myöskään kysellyt henkilökohtaisia asioita.

3 TULOKSET

3.1 Odotukset perheen perustamisesta

Tutkimuksen ensimmäisen tavoitteena oli selvittää, millaisia odotuksia nuorilla miehillä oli perheen perustamisesta. Olen jakanut perheen perustamiseen liittyvät odotukset neljään osioon: elämäntilanteeseen, lapsuuden kokemuksiin ja isänmalleihin, perhearkeen ja lapsilukuun liittyviin odotuksiin.

Elämäntilanne. Miehet kokivat, että perheen perustaminen on ollut heille lähes aina itsestään selvää: *”Niin kauan ku muistaa nii oon ajatellu haluavani perheen ja lapsia et se on aina ollu semmonen itsestäänselvyys”* (R2, M2). Keskusteluissa ilmeni myös, että etenkin lähipiiriin syntyneiden lasten ansiosta ajatus oman perheen perustamisesta oli vahvistunut. Samalla useimmat miehet kuitenkin ajattelivat heidän elämäntilanteensa olevan tällä hetkellä sellainen, että vielä ei perheen perustaminen ole ajankohtaista. Miehet ajattelivat, että paras mahdollinen elämäntilanne perheen perustamiseen on silloin, kun elämäntilanne on jo vakiintunut ja omaa nuoruutta on saatu elää rauhassa. Lisäksi edellytyksenä perheen perustamiselle nähtiin, että oli löydetty sopiva puoliso, opiskelut oli saatu päätökseen ja työpaikka olisi molemmilla valmiina: *”Sillälaila niinku talous turvattu”* (R1, M2). Työpaikan tärkeys tuli esille jokaisessa haastattelussa, mutta se korostui parisuhteessa elävien miesten keskusteluissa, kun taas sinkkumiesten keskuudessa sopivan puolison löytyminen nähtiin tärkeimmässä asemassa.

Pitkään on ollu se ajatus, että perhe perustetaan jossain vaiheessa mut se ajankohta nyt on se suurin kysymysmerkki et kuitenki ku opinnot lähestyy loppua mut sit kuitenki olis hyvä saada se paikka sieltä työelämästä ja tietysti puoliso on kans tärke --- et olis niinku edellytykset sille että pystyy sitte lapsia hankkimaan (R2, M3)

Se elämänvaihe, ku ruvetaan perhettä perustamaan pitäs olla suht tasanen et oikeestaa ku koulut on käyty ja vähä siirrytty työelämää nii se vois siinä kohti sit tulla ku alkaa jo vähä olla talous ja muutki puolet hallinnassa nii et on semmonen sopivan paksu elämäntilanne varmaan. Semmonen et ois ne pahimmat menovuodet jo mennyt ohi. (R4, M2)

Työpaikka nähtiin tärkeänä erityisesti siitä syystä, jotta taloudellinen tilanne olisi hyvä, jolloin lapselle voitaisiin taata mahdollisimman hyvät olosuhteet. Lisäksi

työssäkäyvien miesten keskuudessa vakituista työsuhdetta pidettiin hyvin tärkeänä: *”Nii että molemmilla olis vielä vakipaikka”* (R1, M3). Miehet odottivat myös puolison pääsevän työelämään, ennen perheen perustamista, jotta työelämään palaaminen vanhempainvapaiden jälkeen olisi helpompaa.

Miehet myös pohtivat, että lapset tulisivat rajoittamaan melko paljon heidän elämäänsä useiden vuosien ajan. Useimmat, etenkin työssäkäyvät miehet pohtivat, että he tahtoisivat myös myöhemmin aikuisena antaa aikaa omille harrastuksilleen, jonka vuoksi lasten hankinta olisi hyvä aloittaa mahdollisimman pian.

Ite oon sitä mieltä, että mahdollisimman pian jos sen asian hoitais koska sit pääsis siitä mahdollisimman nopeesti uloski, et se on vähä niinku asuntolaina et se otetaan ja sit se maksetaan ja mitä nopeemmin niin sitä parempi (naurua). Ku aattelee että siinä se parikymmentä vuotta menee ennenku pääsee taas omaa elämää tavallaan nii jos sitä oikee viivästyttää kolmenkymppin jälkeen johonki 35–37 ikäseksi nii sitä on sitte jo viiskymppinen sitte ku pääsee takasin normaaliin rytmiin. (R4, M2)

Toisaalta etenkin opiskelijamiesten keskustelussa miehet pohtivat myös sitä, että nuorena olisi hyvää aikaa elää omaa elämää ja kun on tarpeeksi saanut matkustella ja toteuttaa itseään, olisi sen jälkeen hyvää aikaa rauhoittua perhe-elämään.

Vaikka useimmat miehet kokivat, että vielä ei ollut paras mahdollinen aika lastenhankinnalle, sopivasta iästä perheen perustamiselle keskusteltiin paljon. Koska miehet olivat jo 25–29-vuotiaita, he kokivat iän puolesta olevansa valmiita isäksi, mutta elämäntilanne muuten ei ollut vielä ihanteellinen perheen perustamiselle. Miesten keskusteluissa ilmeni myös, että nuorempana he olivat kuvitelleet olevansa isä jo tämän ikäisinä.

Nuorempana ajatteli, että tota kyllä se perhe vois hyvinkin olla jo ennen kolmeakymppiä, mutta nykyään aattelee et miksei sitä vois perustaa vaikka kolmenkymppin jälkeenki. (R2, M1)

Miesten puheissa ilmeni myös hieman ristiriitaa siitä, että etenkin opiskelevat miehet halusivat vielä jatkaa itsensä toteuttamista esimerkiksi työskentelemällä ulkomailla, mutta toisaalta nämä miehet myös kokivat, että perheen perustaminen tulisi olemaan lähitulevaisuudessa ajankohtaista.

--- ku mä kuitenkin haluaisin työskennellä ulkomaillaki, nii toivoisin, et olisin vähä nuorempi täs kohtaa vaik se muutama vuosi nii, olis vaikka hyvin aikaa elää sitäki aikaa. Et ku jos vaikka vuoden päästä valmistuis ja sit vois olla neljä vuotta ulkomailla ja ku haluaisin kuitenkin sit Suomes perheen perustaa ja kasvattaa. (R2, M2)

Vaikka useimmat miehet kokivat, että vielä ei ollut paras mahdollinen aika lastenhankinnalle, lähes kaikki miehet toivat esille myös sen, että lapset kuitenkin haluttaisiin saada ennen 40-vuoden ikää. Miehet pohtivat, että kovin vanhana he eivät jaksaisi enää samalla tavalla lapsiaan hoitaa, kuten nyt nuorempana.

Ei kauheen myöhään niitä lapsia et mieluummi aikases vaihees ku myöhäses että sitte saa nelikymppisenä jo alkaa mieltä että mitähäs sitä sitte tekis ettei tarvi sitte alkaa taas vaiparallia. (R1, M1)

Vaikka miehet ajattelivat perheen perustamisen olevan järkevää ennen 40 ikävuotta, toisaalta taas miehet eivät nähneet itselleen selvää takarajaa isäksi tulon ikään, vaan enemmänkin pohtivat isäksi tuloa oman jaksamisen mukaan: *”Mä oon sitä mieltä, että lapsen saa hankkia minkä ikäisenä haluuki, kuha on vaan kykenevä pitämään huolta siitä sijoituksestaan”* (R4, M2). Lisäksi etenkin opiskelijamiehet pohtivat myös sitä, että naisen ikä määrittelee enemmänkin sitä, koska perheen perustaminen on mahdollista.

Mä en varsinaisesti siinä sellasta kattorajaa näe, että enemmänki sit näen ne biologiset rajoitteet sitte niinku naisen puolelta (R4, M1)

Miehet miettivät kaikissa keskustelussa myös sitä, minkä ikäisenä omat isät ovat lapsia hankkineet ja niiden kautta pohtivat sopivaa ajankohtaa lasten hankkimiselle. Miehet vertasivat tämän hetkistä ikää oman isän isäksi tulon ikään sekä miettivät minkä ikäinen oma isä on ollut silloin, kun itse on syntynyt.

Neljäkymmentä on ainakin mulla kyllä se raja. Itse on huomannu ku oma isä on ollu 38 ku oon syntyny nii on huomannu siinä vaiheessa ku se pahin teini-ikä ja se siinä ennen täysikäsyttä nii huomaa ettei isä jaksanu enää samallalaila keskittyä mun konhotuksii niinku velipojan. Ku se oli sitte yli viidenkymmenen jo pitkästi siinä nii kyllä sen huomaa nii itte on miettiny sitte että ei ehkä noin vanhaksi että piisaa virtaa sitte sillon ku sitä tarttee. (R1, M2).

Keskustelua syntyi etenkin siitä, jos miesten omat isät olivat olleet melko vanhoja miesten omassa nuoruudessa ja se oli näkynyt isien jaksamisessa. Tällöin miehet toivoivat, että voisivat saada lapset nuorempina, jotta jaksaisivat antaa omille lapsilleen aikaa ja huomiota koko heidän lapsuutensa ja nuoruutensa ajan.

Vaikka tämän tutkimuksen miehille perheen perustaminen onkin ollut lähes aina ajatuksissa, miehet ovat puhuneet lasten hankkimisesta ja perheen perustamisesta kavereidensa kanssa vain vähän tai lähinnä vitsillä: *"Aika vähästä se on ollu ja miesporukassa se menee ehkä semmosella vitsillä aina et heitetään läpällä se aihe niinku esiin"* (R1, M4). Perheen perustaminen on hyvin henkilökohtainen aihe, joten jotkut miehistä kokivatkin, että hyvän ystävän kanssa perheen perustamisesta voi vakavastikin puhua: *"Kahen kesken sitte niinku jonku hyvän kaverin kans voi jutella enemmänki"* (R1, M2).

Joskus jonku hyvän ystävän kans voi puhua mutta eipä kyllä hirveesti tuu puhuttua. On se kuitenkin nii henkilökohtanen asia ja kuitenkin ei vielä ees oikee ajankohtanen vaikka lapsia kyllä haluanki että se on selvä mutta silti kaukane. (R3, M2)

Toisaalta miehet myös ajattelivat, että nämä asiat eivät välttämättä ole olleet vielä puheenaiheina, koska lasten hankinta ei ole vielä niin ajankohtainen heille: *"Nii se varmaa et ku se ei oo vielä ajankohtanen nii ei oo noussu semmosta keskustelua"* (R2, M3). Miehet myös kokivat, että kavereille perheen perustaminen on vain *"tapahtunut"* eikä siitä ole niinkään etukäteen juteltu.

Omassa kaveripiirissä on aika vähä tämmösiä perheellisiä ihmisiä et muutama pariskunta kyllä on, joilla on jälkikasvua, mut ei siitä kyllä kauheesti tullu juteltua et se oli enemmänki sellasta et se vaan niinku tapahtu näille ihmisille, et niille oli lapsi tulossa et ei ne ikää ollu etukäteen puhunu siitä asiasta et hei nyt me ollaan suunniteltu hankkivamme lapsia. (R4, M3)

Keskeisinä asioina miesten keskusteluissa elämäntilanteesta tulivat esiin sopivan puolison löytyminen ja hyvä työpaikka ennen perheen perustamista. Myös ristiiriita itsensä toteuttamisen ja oman iän välillä esiintyi vahvasti osassa keskusteluita. Mielenkiintoista oli, että etenkin opiskelevat miehet halusivat toteuttaa itseään, matkustella ja jopa työskennellä ulkomailla ennen perheen perustamista, kun taas työssäkäyvät miehet ajattelivat lasten hankinnan olevan järkevää mahdollisimman pian, jotta voisivat saada myöhemmin aikuisuudessa aikaa itselleen.

Omat lapsuuden kokemukset ja isänmallit. Kiinnostavaa oli, että miehet pohtivat perheen perustamiseen liittyviä odotuksia paljon omien lapsuuden kokemustensa kautta. Miehet muistelivat omien vanhempiensa toimintatapoja van-

hempana sekä pohtivat, millaisessa elämäntilanteessa heidän vanhempansa olivat perheen perustaneet. Miehet kokivat myös omien lapsuusmuistojensa olleen hyviä ja lämpimiä, jonka ansiosta perheen perustaminen tuntuu luontevalta.

Sanoisin että omalla kohalla ja monen kaverin kohalla et kyl ne niinku tulee aika suoraan sieltä oman perheen kokemuksista, että ku omat lapsuusmuistot on semmosii niin lämpimiä et se on aina ollu sitä kautta just itsestänselvyyys mut sit taas se et ku on paljo kaverina eroperheiden lapsia nii ne just mieltii enemmän et haluuko lapsia ollenkaa. (R2, M2)

Kaikki miehet totesivat, että aikovat ottaa mallia omasta isästään vanhempana olemiseen. Omista isistä puhuttiin erittäin kunnioittavasti ja heitä pidettiin jopa esikuvina: *”Että jos vähääkää sellaseen suoritukseen pystyy nii hyvä on”* (R1, M2). Monissa keskusteluissa välittyi oman isän aktiivisuus, joista miehet halusivat ottaa mallia omaan isyyteensä. Oman isän lisäksi isänmalleina pidettiin esimerkiksi isoisää sekä ystävää, joka toimi vertaisiesikuvana.

En tiää onko esikuva liian voimakkaasti sanottu mut siis oma isä on semmonen suorasekänen ja päättäväinen mies ja sit jos mieltii noita lapsuusajan juttuja et jos oli jotkut urheilukilpailut niin poikkeuksetta aina oli isä kannustamas sielä ja aina vähä neuvo et miten kannattaa juosta ja meni johonki tiettyyn kohtaan sitä rataa ja oli aina tsemppaamassa että nyt ota se kiri. Et tosi osallistuva se oli ku nyt näi jälkeinpäin mieltii niin ehkä siltä osalta haluu olla se samanlainen. (R4, M3)

Toisaalta miehet pohtivat myös sitä, että joitakin asioita he haluaisivat omassa isyydessään tehdä toisella tavalla kuin mitä heidän omat isät olivat tehneet. Tällaisia asioita miehet kokivat etenkin silloin, kun oma isä oli tehnyt paljon matkustamista vaativaa työtä. Jotkut miehet kokivat myös, että eivät olleet saaneet isältään niin paljoa kannustusta ja ymmärrystä murrosikäisenä, mitä olisivat silloin vaatineet.

Ite haluais ehkä erilailla kannustaa omaa lasta et tietenki on omaltaki isältä tukee tullu mutta ei semmosta tsemppiä varsinki nuorempana että ehkä ite haluis sit enemmän läheisimmissä väleissä olla omien lasten kanssa. Et en ny sano et etäiset välit ois mut ehkä semmonen pehmeempi suhde omiin lapsiin. (R4, M1)

Vaikka omat isät koettiin tärkeinä isänmalleina, miehet pohtivat kuitenkin myös sitä, että samalla tavalla omasta äidistä voidaan ottaa mallia vanhempana toimimiseen. Tämä tuli esille etenkin opiskelijamiesten ryhmässä, jossa muutenkin korostui vanhempien välinen tasa-arvo kaikilla osa-alueilla.

Isänmalleista oma isä tietysti. Isä nyt ehkä on ollu aina vähä etäisempi, ku äiti ja nyt sinänsä kaikesta voi kyllä puhua, vaikka äitin kanssa on tullu puhuttua kyllä enemmän kaikesta ja laajemmin asioista mutta silti. (R2, M4)

Nii iha hyvin täs vois olla äitiki et ehkä se oma käsitys siitä hyvästä vanhemmasta mitä ite haluaa, nii on luultavasti joku yhdistelmä kumpaaki vanhempaa et se niinku sisältää piirteitä kummaltakin et mä en sillain takertuis kumpaankaan et kumpiki vanhempi voi olla vanhemman malli tai esikuva. (R2, M2)

Ne miehet, joilla oli omaan isään läheinen suhde oman isän kanssa, puhuivat erityisen paljon siitä, että haluaisivat olla samanlainen isä kuin oma isä oli ollut. Oli kuitenkin merkityksellistä huomata, että opiskelijamiehet korostivat myös oman äidin tärkeyttä vanhemmuuden mallina.

Perhearki. Miesten odotukset perhearjesta olivat realistisia. Miehet pohtivat tulevaa arkea paljolti tuttaviansa kautta, joilla pikkulapsiarki oli jo käynnissä. Tulevan arjen perheen perustamisen myötä miehet näkivät kiireisenä, jolloin omat menot jäisivät vähemmälle: *"Vaipparalli alkaa. Kiire ja harrastukset muuttuu ainaki vähäse"* (R1, M4). Miehet kuitenkin uskoivat, että uuteen arkeen varmasti tottuu hyvinkin pian, mutta alkuun voi tuntua oudolta, kun yhtäkkiä huolehdittavana on pieni lapsi vuorokauden ympäri.

Sopeutumiskysymyshän se on alkuun et eka voi tuntua, ettei mitään pysty tekee ja ei saa unta ja hermöt on kireellä, mut kaikkeen varmaan ajan kans tottuu et varmasti sen elämän saa ihan normaalisti pyörii sit sen jälkeenkä. (R4, M3)

Lasten myötä myös vastuun ja huolen ajateltiin lisääntyvän miesten elämässä. Huolta miehet ajattelivat tulevan esimerkiksi siitä, että lasta ei voi joka hetki nähdä ja suojella. Vastuu tuli esille kaikissa ryhmissä. Miehet kokivat, että se on melko suuri muutos, kun joka hetki tulee asettaa lapsen tarpeet omiensa edelle. Myös viikonloppujen ja lomien menot tulisi suunnitella lapsen tarpeiden mukaan.

No vastuuta tulee ainaki iha hirveesti - ja huoli tietysti niinku et onhan sillä lapsella kaikki hyvin vaikka ei joka hetki välttämättä pääsekään näkemään et ku on jossain vaiheessa hoidossa et tässä vaiheessa ku yksin elää nii ei semmosta ole (R2, M3)

Sit on elämäs aina joku joka pitää laittaa edelle ja siinä pitää olla valmis. Ja se sisältää kans niitä uhrauksia --- se on yksinkertasesesti niin että sit oma itse ei enää voi olla oman elämänsä keskipiste vaan sit se on se lapsi ja siihen pitää olla valmis et ei voi enää sillai olla et teen mitä huvittaa. Et se vaatii tosi paljo harkintaa et onks siihen valmis et laittaa jonku muun ittensä edelle jatkuvasti. (R2, M2)

Vaikka miehet toivat esiin paljon kielteisiä asioita lapsiperheen arjesta, ajattelivat he, että myönteisiäkin asioita on varmasti tulossa: *"Joo kyllä se muuttuu aika radi-*

kaalisti mutta ei se oo pelkästään negatiivinen asia” (R1, M2). Miehet näkivät tulevassa arjessa hyvänä esimerkiksi sen, että elämään tulee lisää sisältöä ja säännöllisyyttä.

Se on varmasti paljo säännöllisempää se elämä ja ei pysty enää oman mielen mukaan kaikkee tekemään että tulee tiettyjä rajoitteita lisäksi siihe et pitäs olla aikaa olla kotona ja olla siinä lastenki kanssa sitte että tämmösiä ajatuksia lähinnä. Mut emmä usko et se elämä siihe loppuis ku sen lapsen saa että muuttuu kyllä vaa vähä erilaiseksi. (R4, M1)

Vaikka miehet pohtivatkin tulevaa pikkulapsiperheen arkea kielteisten asioiden kautta, heidän puheissaan tuntui olevan silti tietynlaista rentoutta, eikä tulevasta vanhemmuudesta kannettu vielä turhaa stressiä: *”Voisko se arki olla vaan sitä, että makais sohvalta kalsarit jalassa ja kattois telkkaria ja lapsi hyppis siinä mahan päällä?” (R4, M1). Etenkin työssäkäyville miehille oli selvää, että kaupassa käynnit ja matkustelut pystyy hoitamaan samalla tavalla kuin aiemminkin, koska lapsen voi ottaa aina mukaan, jolloin koko perhe saa yhteistä aikaa.*

Lapsiluku. Miehet pohtivat myös toivottua lapsilukua. Lähes kaikki miehet olivat sitä mieltä, että kaksi tai enintään kolme lasta olisi sopiva lukumäärä, eikä kukaan miehistä halunnut vain yhtä lasta. Miehet myös toivoivat, että lapset olisivat mahdollisimman lyhyellä ikäerolla, jotta heistä olisi pienenä seuraa toisilleen.

--se on jotenki helpompi pitää siitä lapsesta huolta jos sil on joku pari vuotta ikäeroo oleva sisarus vaikka joku veli tai sisko jonka kans se voi sitte touhuta. Mulla on siskolla pari lasta ja ne touhuua yhdessä ja se selvästi tekee hyvää molemmille niinku niille lapsille et niil on olemassa semmosia vertaisia siinä perheessä. (R2, M1)

Ei ainakaa kolmea enempää ja sit taas yks lapsi on vähä huono et jos siitä tulee sit joku semmonen lellipentu että on kaikkien lellittäväenä et ei sekää oo kyl hyvä (R3, M3)

Kaks ois semmonen nykymaalimassa sopiva lukumäärä, että jos alkaa kauheen iso perhe olemaa nii tulee sitte kaikis yleisis asiois kaikkee yleistä järjestelemistä. (R4, M2)

Lisäksi mielenkiintoista oli huomata, että miehet miettivät ihanteellista lapsilukua oman lapsuudenperheensä kautta. Kaksilapsisesta perheestä olevat olivat ehdottomia, että kaksi lasta on sopiva määrä, kun taas kolmen lapsen puolesta puhuivat sellaiset miehet, joiden lapsuuden perheessä oli ollut enemmän lapsia: *”Toi lukumäärä nii mullaki se on kaks et tyttö ja poika ja yllättäen mulla on yks sisko” (R2, M2).*

Vois se olla ainakin se poika kiva saada ja ehkä toinenki poika nii niistä olis toisillensa sitte leikkikaveria ja pelikaveri kans. Itellä ku on pari vuotta vanhempi veli nii aina me ulkona touhuttiin ja mentiin ja siitä on jääny semmosia hyviä muistoja paljon (R3, M2)

Vaikka omasta lapsuudenperheestä haluttiin ottaa mallia lasten lukumäärään, suurperheissä kasvaneet miehet eivät kuitenkaan olleet itse ajatelleet hankkia kolmea lasta enempää.

3.2 Odotukset vanhemmuuden jakamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta

Tutkimuksen toisena tehtävänä oli tarkastella miesten odotuksia vanhemmuuden jakamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. Tässä alaluvussa kerrotaan miesten ajatuksia vanhempien rooleista perheessä sekä siitä, millaisia odotuksia miehillä on työn ja perheen sovittamisesta lapsiperheessä.

Vanhempien roolit. Miehet kokivat, että perheissä vanhempien roolit ovat muuttuneet paljon vuosien saatossa. Useissa keskusteluissa ilmeni, että vielä miesten lapsuudessa äidin tehtävänä oli ollut kodin ja lasten hoitaminen, kun taas isän tehtävänä oli töissä käynti ja ulkotyöt: *”Meillä se meni melkee nii, että isä hoiti paskajutut ja äiti sitte kaikki tommoset kodin siivoukset ja muut”* (R1, M2).

Meillä oli naisten hommat ja miesten hommat kyllä aina erikseen et siel on se roolitus ollu kyllä et varmaan se on vaan sit menny silleen, että silloin oli selkeet erot, et miten ne kotityöt on jaettu. Kotityöt ja lastenhoitotyöt oli siis aina selkeesti äidin juttu ja isä on hoitanu sit maatilaa et siinä se työnjako on sit ollu. (R4, M1)

Keskusteluissa selvisi, että omalta isältä on opittu arvokkaita taitoja, joita miehet haluaisivat siirtää myös tuleville sukupolvilleen. Miehet arvostivat puheissaan kovasti esimerkiksi ulkotöiden kautta opittuja taitoja.

Oman isän kans tehty paljon yhes kaikkia ulkohommia, että niitä olis sitte omienki lasten kans kiva tehdä ja opettaa samalla sitä työntekoo niillekin ettei ihan laiskoja olis. (R3, M1)

Sitte ku isän kans jäi nii tiesi että lähettii jonnekki pellolle vähä kyntämään tai metsähommiin heti nuorena et sen kautta on oppinu kyllä tuon työntöön että se oli vähä semmosta. (R1, M1)

Keskusteluissa ilmeni lisäksi, että isyys nähdään tänä päivänä myönteisempänä kuin aiemmin ja isänkin osallistumista lastenhoitoon arvostetaan tänä päivänä entistä enemmän: *"Jotenki tuntuu, että ennemmin pidettiin semmosena pehmoisänä, jos touhus lasten kans ja et se ei ollu semmonen miehekäs juttu"* (R3, M2).

Tuntuu ainaki et miehet on alkanu enemän ajattelemaan et se on niinku paljo hyväksyttävämpää hankkia lapsia ja asettaa ne uran edelle. Tai mulla on semmonen käsitys et on tullu niinku hyväksyttävämmäks. Tai ainaki miehet on niinku hyväksyny sen ajatuksen paremmin tänä päivänä, ku mitä vaikka kymmenen vuotta sitte. (R2, M3)

Miehet kokivat, että tänä päivänä ei ole olemassa erillisiä naisten ja miesten rooleja, vaan esimerkiksi lasten kasvatus ja kotityöt tehdään tasapuolisesti yhdessä perheen perustamisen jälkeen: *"Samallalaila ku nytki ennenku lapsia, että se kumpi kerkee nii se tekee"* (R1, M2).

Ei niitä kannata mitenkää jakaa, että ne varmaan sit menee niinku asettuu että kummankin pitää tehdä jotaki ja siitä ne roolit sit jakautuu automaattisesti. Jos toinen vaikka on kotona lasta hoitamassa ja toinen töissä niin sit se töissäkäyvä voi sitte hoitaa sitä lasta illalla että voi silleen koittaa sitä tasata ettei toinen pelkästään tee sitä jotaki. (R4, M1)

Monissa keskusteluissa tuli esille myös se, että molempien vanhempien tulisi tasapuolisesti osallistua lasten hoitamiseen. Miehet pohtivatkin, että he haluaisivat antaa puolisolleen hengähdystaukoja arjesta, mikäli äidit ovat lasten kanssa päivät kotona ja isät töissä: *"Joo että saa hengähtää, kun kyllä sitä pitää tasapuolisesti kuitenkin kotoa päästä pois"* (R1, M2).

Perheen ja työn yhdistäminen. Taloudellinen tilanne tuli keskusteluissa esiin useaan otteeseen ja sitä kautta puheissa esiintyi työn tärkeys. Työpaikkaa miehet pitivät erityisen tärkeänä sen vuoksi, jotta heidän olisi taloudellisesti turvallisempaa perustaa perhettä. Työn tärkeys tuli esille jokaisessa keskustelussa, mutta etenkin ne miehet, jotka olivat jo työelämässä tällä hetkellä, mainitsivat useaan otteeseen työn olevan tärkein edellytys perheen perustamiselle. Miesten puheissa ilmeni, että sekä isän rooli että työntekijän rooli ovat heidän elämässään molemmat hyvin tärkeitä ja he haluaisivat panostaa molempiin rooleihin mahdollisimman paljon.

Kyllähän ne molemmat roolit on tosi tärkeitä että kyllä sitä kotona pitää olla isä ja työpaikalla työntekijä et sieltä saa sitte sen taloudellisen tuen siihen lapsenhoitoon mutta kyllä sitte kotona täytyy olla myös läsnä. (R4, M2)

Vaikka miehet kokivat työn hyvin tärkeänä osana elämää, useat miehet myös kokivat olevansa enemmän perhekeskeisiä kuin urakeskeisiä.

Jos vaihtoehdot olis et vaikka et mä jatkan sinkkuna ja tähtään uras oikeen korkeelle tai sit vaihtoehtoisesti et mulla ois perhe ja lapsia aika pian ja vaikka loppuikäni siivoisin yleisiä vessoja niin mä valittisin sen ihan miettimättä et se on niinku niin paljo tärkeempää mulle. (2, M4)

Kahden vaativan roolin hoitaminen aiheutti keskustelua. Eniten miehiä mietitytti oma jaksaminen: *"Ei se kyllä varmaan kauheen helppoo oo, että miten sitte jaksaa ku käy töissä ja on illat lasten kanssa"* (R1, M1). Jaksamisen ohella toisena suurena haasteena miehet näkivät vuorotyön tuomat ongelmat sekä paljon matkustelua vaativan työn: *"Jos työajat on jotaki muuta ku virka-aikoja, ku voi olla yövuoroja ja iltavuoroja ja viikonloppuja"* (R1, M2).

Jos on vuorotyö molemmilla nii sit se lastenhoitohomma on kans yks et jos molemmilla on yövuoro, nii ei sitä lasta millää viittis viiä hoitoon yöksi, että lastenhoitajan homma se on se kovin et miten sen saa hoidettua jos molemmat on töissä. Ihanne olis kyllä semmonen että molemmilla olis sama työaika vaikka kuudesta kahteen nii sitte ois nii helppo hoitaa kaikki hommat. (R1, M1)

Opiskelijamiesten keskustelussa pohdittiin myös sitä, että jos määräaikaisten työsuhteiden vuoksi joutuu muuttamaan paljon kaupungista toiseen, voi se olla perheen lapsillekin raskasta. Tämän vuoksi miehet kokivatkin tärkeänä, että ennen perheen perustamista heillä olisi vakituinen työsuhde, joka ainakin vähentäisi muuttamista. Hankalana miehet kokivat etenkin lasten ystävyysuhteiden luomisen muuttojen vuoksi.

Sit näitäki et saa työpestin, vaikka parin vuoden ajaks jostaki paikasta ja sitte se perhe muuttaa sinne ja sit taas parin vuoden päästä muutetaan muualle ja taas muualle ja mennään vähä niinku sen työn perässä niin siinä helposti unohtuu taas se et mitä tekee sille lapselle ku eihän se pysty luomaan kaverisuhteita ku sen ympäristö muuttuu koko aika nii vaikee sit isompanakaan olla mitään ystävyysuhteita ku se koko aika muuttuu ja niiden ylläpitäminen ja se turvallinen ympäristö sitte (R2, M1)

Vaikka miehet näkivät paljon haasteita työn ja perheen yhteensovittamisessa, kiinnostavaa oli kuitenkin huomata, että miehet eivät kokeneet sitä mahdottomana yhdistelmänä. Etenkin työssäkäyvien miesten keskusteluissa ilmeni, että päivät ollaan normaaliin tapaan töissä ja lapsia hoidetaan kotona työpäivän päätteeksi.

Mutta kai se isän ja työntekijän rooli on yhdistettävissä, että eikai se ku käy päivän töissä ja illan puuhastelee niitä isän hommia kotona. En tiä et mikspä ei olis yhdistettävissä. (R4, M1)

Työssäkäyvien miesten puheissa heijastui tietynlainen keveys isyyttä ja lasten kasvatusta kohtaan. Eniten hankaluuksia työn ja perheen yhdistämisessä näkivät opiskelijamiehet, jotka arvioivat vaihtuvien työpaikkojen tuovan hankaluuksia arkeen.

Perhevapaat. Useat miehet kokivat, että vanhempainvapaat ovat enemmän äidille tarkoitettuja. Keskusteluissa kuitenkin ilmeni, että miehet pitävät mielellään heille tarkoitettut isyysvapaat vauvan synnyttyä, mutta loput vanhempainvapaat olisivat enemmänkin äidin vapaita.

Ite en ehkä osais nähdä itteeni et jäisin hirmupitkäksi aikaa koti-isäksi et varmaan se perus vauvavapaat mitä siinä pidetään mut en varmaan pidemmäksi aikaa. Ainakaa tällä hetkellä ei oo ajatusta et haluisin jäädä kotiin pidemmäks aikaa. (R4, M1)

Joissakin keskusteluissa kuitenkin ilmeni myös, että osa miehistä voisi myös mielellään jäädä lasten kanssa kotiin pidemmäksikin aikaa. Toisaalta näissä ajatuksissa myös oletettiin, että kotona olon ajateltiin olevan rentoa ja levollista.

Itteehä ei henkilökohtaisesti haittais vaikka sellaset perinteiset perheroolit käännettäs ylösalaisin, että mä jäisin koti-isäksi nii se ois ehkä enemmänki tervetullutta omalla kohalla nii sitte sais ainaki hyvän syyn himmailla kotona. (R4, M3)

Myös perhevapaiden pitämisessä miehet nostivat esille taloudellisen tilanteen. Miehet korostivat, että perhevapaille jäämisessä tulee tarkasti miettiä sitä, kumman vanhemman kannattaa jäädä kotiin hoitamaan lapsia: *"Rahahan se tässä määrää, että kyllä se pitäs jommankumman aina olla töissä"* (R4, M2). Perhevapaille jäämiseen ei nähty välttämättä vielä yhtä oikeaa ratkaisua, vaan miehet ajattelivat, että sen hetkinen tilanne määrää, kumman vanhemmista kannattaa jäädä kotiin.

Tää on niin perhekohtasta ja yksilökohtasta et mimmoses vaihees kummanki ura on ja mimmonen työ kummallaki on ja mitä se edellyttää ja mitä se vaatii ja kannattaako jommankumman olla ehdottomasti töissä et musta tää ei mun mielestä liity sukupuoleen millään lailla. (R2, M2)

Jotkut miehet myös tässäkin asiassa vertaili itseään omaan isäänsä ja hänen toimintaansa. Miehet pohtivat myös sitä, että vaikka heidän omat isät ovat olleet

työssäkäyviä heidän lapsuudessaan, ovat he silti olleet läheisiä ilman perheväpaita ja jatkuvaa yhdessäoloa. Tärkeänä kuitenkin nähtiin osallistuminen lapsen elämään muutoin aktiivisesti.

Ehkä mulla on se et ku itelläkää oman isän kanssa ei oo välit semmoset niinku niin läheiset ku joillaki on vanhempien kans nii ehkä mä ite näen että voi olla hyvä isä vaa ihan silläki että on läsnä ihan siinä perheessä. Et varmaa tärkeintä on kuitenkin se et osallistuu siihe perhe-elämää --et tietenki miten kukaki halua mut ite en näkis et tarvittas semmosta vuoden aikaa että kasvetas ihan yhtee tai en tiä jääkö siinä sit etäiseks. (R4, M1)

Itellä ei ainakaa tunnu et olisin jääny etäiseks oman isän kans vaikka ei kauheesti silleen kakarana kuitenkaa tekemisis ollu, et seki reissuhommia teki paljo mut silti tärke ihminen ollu aina (R4, M2)

Yhdessä keskustelussa mainittiin myös osa-aikatyön mahdollisuudesta omalla työpaikalla, joka mahdollistaisi sen, että aikaa jäisi työn ohella perheelle enemmän. Lisäksi etätöiden mahdollisuus tuli keskusteluissa esille, jolloin töitä voitaisiin tehdä kotoa käsin. Nämä keskustelut tulivat ilmi enemmän ilmi niiden miesten puheissa, jotka olivat korkeammin koulutettuja.

Varmaa riippuu siitä työpaikastaki et meillä tää nykyinen paikka missä nyt oon nii se käytännössä mahdollistas sen että usein näis lapsiperhetilanteis työntekijät tekee tämmöstä osa-aikasta viikkoo et esimerkiks 60 tai 80 prosenttia et niitten työviikko saattaa muuttua vaikka nelipäiväseks tai sitte se et ne työpäivät loppuu jo kahelta nii sit se helpottaa jo tosi paljon sellases perhearjen suunnitteluset ku saa sitä työtä kevennettyä silleen ajankäytöllisesti. (R2, M3)

Oli kuitenkin kiinnostava huomata, että ainoastaan yhdessä keskustelussa pohdittiin osa-aikatyön mahdollisuutta, vaikka miehet tiedostivat työn ja perheen yhteensovittamisen olevan välillä hankalaakin. Opiskelijamiesten keskustelussa puolestaan miehet pohtivat etätöiden mahdollisuutta, joka mahdollistaisi kotona töiden tekemisen.

3.3 Lasten merkitys miehille

Kolmantena tutkimustehtävänä oli tarkastella, millaisia merkityksiä miehet liittävät lapsiin ja elämään lasten kanssa. Miesten ajatukset lapsista olivat pääosin hyvin myönteisiä. Lasten ajateltiin tuovan elämään iloisia asioita, aitoutta, suvun jatkuvuutta sekä merkitystä elämälle: *"Kyllä niistä joku syy tulee tälle touhulle, että joku tarkoitus elämälle"* (R1, M2). Jokaisessa ryhmässä ilmeni, että lapsia haluttiin hankkia juuri suvun jatkuvuuden vuoksi.

Vähä semmonen et oma jälki jätetään tähä maailmaan niin sanotusti. Sitku oma elämä päättyy, nii on se jälkikasvu joka jatkaa vielä menoa eteenpäi. (R1, M4)

Monissa keskusteluissa tuli kuitenkin esille myös kielteisiä puolia, joita lasten hankkimisesta heille koituu. Tällaisina asioina nähtiin esimerkiksi rahanmeno, kiire, lasten aiheuttama vaiva ja mahdollinen stressi. Myönteiset asiat kuitenkin arvioitiin paljon tärkeämpinä ja miehet uskoivatkin, että lasten myötä heidän elämänsä tulee niin paljon sisältöä ja iloisia asioita, jolloin kielteiset puolet arvioitiin myönteisiä vähäisemmiksi.

Ehkä ne lapset tuo semmosta sisältöä enemmän et jos ny elää on sellasta et käy töissä ja illalla kattoo kotona telkkaria nii ehkä se tuo siihen semmosta vipinäki tiettyssä mielessä. Semmosta hyvää sisältöä niiden rahan menojen ja hermojen kiristyksen ja hyvien hetkien lisäksi. (R4, M1)

Vaikka miesten ajatukset lapsista olivat pääosin hyvin myönteisiä, joistakin miehistä kuitenkin tuntui, etteivät he osaa vielä toimia lasten kanssa luonnollisella tavalla, koska heillä ei ole vielä omia lapsia ja sitä kautta saatua kokemusta lapsista. Puolestaan ne miehet, joilla lähipiirissä oli pieniä lapsia, eivät kokeneet lasten kanssa oloa vaikeana, vaan kokivat että lasten kanssa toimiminen on heillä luontevaa.

On ne lapset varmaa mukavia mutta itestä tuntuu et ei osaa olla et ei oikee tiää mitä niitten kans tekis että tuntuu että on semmonen kömpelö lasten kanssa mut ehkä se sit korjaantuu ku omia tulee. (R4, M1)

Ite kans samaistun aika paljo et tavallaan ei tiää ees miten leikitään vaikka sitä on pentuna leikkiny vaikka kuinka ja monta vuotta et siitä vois vaikka kirjoittaa ihan CV:hen että on kokemusta aiheesta. Mut nyt sit vanhemmiten nii ei sitä osaa olla lasten kans silleen miten on lapsena ollu. (R4, M2)

Vaikka useat miehet kokivat lasten kanssa olemisen vielä vaikeana, miehet kuitenkin olettivat, että omien lasten myötä nämä taidot karttuvat.

Miesten puheissa ilmeni, että he odottavat kovasti sitä, että pääsisivät seuraamaan oman lapsensa kehitystä vauva-ajasta eteenpäin.

On se varmaan hienoo ku päästään siitä vauvavaiheesta eteenpäin et näkee mitä se oppii ja miten se kehittyy ja varmaan se on niinku hienoo et on oma lapsi ja just se kehityksen seuraaminen ja kaikki tämmöset et se on semmonen mitä ainaki ite oottaa ku pääsee ite siihen tilanteeseen tai toivottavasti pääsee. (R2, M3)

Miehet ajattelivat, että isompien lasten kanssa leikkiminen olisi heille helpompaa ja luontevampaa, kun taas vauva-aikana lapsen äidin rooli korostuu enemmän,

kun äitiä tarvitaan esimerkiksi imettämiseen. Miesten puheissa myös ilmeni, että isompien lasten kanssa voitiin helpommin matkustella ympäriinsä ja pystyisi olemaan isänä enemmän mukana kaikissa päivän askareissa.

Vaikka miesten oli vielä vähän vaikeaa löytää myönteisiä asioita perheen arjesta, kuvittelivat he silti isyyden olevan yksi elämänsä tärkeimmistä asioista, joihin he halusivat sitoutua vahvasti: *"Ei ne oo pieniä, ku kerran että kyllä se pitää pitää mielessä"* (1, M2).

Oon vähä sitä mieltä et jos siihä asemaan pääsee nii sit sitä pitää kantaa ylpeydellä ja kantaa se asia hyvin kotiin niinku kaikki elämässä et pitää koittaa sillee mallikkaasti suoriutua et ei voi kauheesti rimmaa alittaa et siinä helposti pilaa toisenki elämän sitte omilla töppäyksillä. (R4, M2)

Eniten miehet toivoivat tulevalta lapsiperheen arjelta tavallista ja tasapainoista arkea: *"Toivoisin kyllä eniten ihan semmosta normaalia arkee"* (R4, M1). Myös monissa keskusteluissa tuli esille, että terveyttä toivottiin koko perheelle: *"Kaks lasta, tasasta ja turvallista arkee ja et kaikki ois terveenä"* (R1, M2). Tärkeänä pidettiin myös toimivaa parisuhdetta ja samalaista arkea, jota on itse saanut elää omassa lapsuudessaan.

Kiinnostavaa oli huomata, että kaikissa keskusteluissa miehet odottivat saavansa tytön ja pojan, tai ainakin yhden poikalapsen. Miehet ajattelivat, että osaisivat olla parempia isejä poikalapsille. Opiskelijamiesten keskustelussa myös ilmeni, että olisi mukava päästä seuraamaan sekä tytön että pojan kehityksen vaiheita.

Ite jotenki aattelee sitä isänä olemista aina sillee että mulla on pieni poika et jotenki itestä tuntus mukavalta jos omat lapset tai ainakin yks olis poika. Jotenki tuntuu, että eri tavalla vois olla sitte isä jos se ois poika. Et jotenki se tulee omista perherooleista mihin on kotonan tottunu nii tuntuis helpommalta olla semmonen läsnäoleva isä ja isä ylipäätään jos lapsi olis poika. (R4, M1)

Keskeisinä asioina miesten keskusteluissa lasten merkityksestä tuli esiin miesten myönteinen suhtautuminen lapsiin. Isyyden ajateltiin olevan yksi heidän elämänsä suurimmista asioista, johon haluttiin sitoutua vahvasti. Lisäksi kiinnostavaa oli huomata, että jokaisessa keskustelussa miehet ilmaisivat haluavansa vähintään yhden poikalapsen.

4 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella sitä, millaisia odotuksia nuorilla miehillä on perheen perustamisesta, vanhemmuuden jakamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. Lisäksi yhtenä tutkimustehtävänäni oli tarkastella, millaisia merkityksiä miehet liittävät lapsiin ja elämään lasten kanssa. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen, sillä syntyvyys on ollut laskussa jo useamman vuoden ajan ja perheen perustamista lykätään yhä myöhempään (mm. Mills ym. 2011; Rotkirch ym. 2017).

Jaoin perheen perustamiseen liittyvät odotukset neljään osioon: elämäntilanteeseen, lapsuudenkokemuksiin ja isänmalleihin, perhearkeen ja lapsilukuun liittyviin odotuksiin. Tämän tutkimuksen miehet pitivät tärkeänä sitä, että elämäntilanne on sopiva perheen perustamiselle. Miehet arvioivat edellytysten olevan parhaat perheen perustamiselle silloin, kun sopiva puoliso on löytynyt, opiskelut on suoritettu sekä heillä ja mielellään puolisolllakin on hyvä, mielellään vakituinen työpaikka. Parisuhteessa olevat miehet korostivat oman ja puolison työllisyystilanteen tärkeyttä, kun taas sinkkumiehille tärkein edellytys oli sopivan puolison löytyminen. On hyvin hämmästyttävää, miten samankaltaisesti tämän tutkimuksen miehet liittävät lasten saamisen hyvin vakiintuneeseen elämäntilanteeseen samaan aikaan, kun tutkimuskirjallisuus osoittaa epävarmuuden ja suurien odotusten lisääntyneen nyky-yhteiskunnassa (mm. Holton ym. 2011; Mills ym. 2011; Rotkirch ym. 2017).

Tässä tutkimuksessa miesten keskusteluissa ilmeni ristiriitaa lastenhankinnan suhteen: Toisaalta miehet halusivat vielä odottaa parempaa elämäntilannetta perheen perustamiselle, mutta toisaalta he halusivat lapset mahdollisimman pian, jotta ehtisivät myöhemmin aikuisena harrastaa ja elää omaa elämäänsä. Miehiä myös huolesti se, että kovin vanhana isänä ei välttämättä jaksaa olla niin aktiivinen isä, mitä he haluaisivat olla. Toisaalta tässä tutkimuksessa etenkin opiskelijamiehet mainitsivat, että nyt olisi aikaa elää nuoruutta, ja kun on siitä saanut tarpeekseen, olisi aikaa perustaa perhe. Arnett (2015) onkin kuvannut

muotoutuvaan aikuisuuteen liittyvän huolettomuutta, sillä ennen varsinaista aikuistumista nuoret aikuiset haluavat nauttia elämästään ja kartuttaa kokemuksiinsa. Myöskään Miettisen (2015) mukaan nuoret aikuiset eivät halua luopua sen hetkisestä elämäntilanteesta, vaan lastenhankintaa halutaan siirtää myöhempään vaiheeseen.

Omat lapsuuden kokemukset ja isänmallien merkitykset korostuivat tässä tutkimuksessa. Oman isän toiminnasta puhuttiin keskusteluissa monessa kohdassa. Miehet esimerkiksi pohtivat mitä oman isän toimintamalleja he tahtoisivat siirtää omaan isyyteen sekä mitä he isänä haluaisivat tehdä toisin kuin omat isät tai muut isänmallit. Merkittävää oli, että etenkin opiskelijamiehet korostivat, että myös omasta äidistä voidaan ottaa mallia vanhempana toimimiseen. Isänmalleja on pidetty tärkeänä myös aiemmissa tutkimuksissa (esim. Eriksson ym. 2012; Rotkirch ym. 2017; Thompson ym. 2013). Lisäksi tässä tutkimuksessa lapsiluvun odotuksia pohdittiin oman lapsuuden perheen kautta. Kaikilla miehillä toiveissa oli kaksi tai enintään kolme lasta ja mielellään lyhyellä ikäerolla, jotta lapsista olisi seuraa toisilleen. On mielenkiintoista huomata, että hyvin samansuuntaisia tuloksia lapsiluvusta ja ikäerosta on saatu aiemminkin (mm. Coyle ym. 2015; Rotkirch ym. 2017; Thompson ym. 2013).

Kuten aiemminkin on todettu (mm. Huttunen 2001), tämänkin tutkimuksen miehet kokivat, että isyys on muuttunut paljon vuosien kuluessa. Lasten kanssa aktiivisesti toimivaa isää pidetään myönteisempänä ja miehekkäämpänä kuin aiemmin. Lisäksi vanhempien roolit ovat muuttuneet entisestään. Vielä miesten lapsuudessa perheissä näyttäytyi erilaiset vanhempien roolit, mutta tänä päivänä miehet ajattelivat vastuun jakautuvan tasaisesti molempien vanhempien kesken. Tulosten mukaan sekä työ että perhe ovat miehille hyvin tärkeitä ja miehet halusivat sitoutua molempiin rooleihin vahvasti. Tässä tutkimuksessa saatiin kuitenkin hieman yllättävä tulos, sillä miehet eivät ajatelleet työn ja perheen yhdistämisen olevan niin vaikeaa, kuin aikaisemmin on todettu (mm. Rotkirch ym. 2017; Salmi & Lammi-Taskula 2014). Miehet suhtautuivat melko keveästi siihen, että he käyvät päivät töissä ja illat he viettävät kotona aikaa lastensa kanssa. Tässä tutkimuksessa perheellistymisen ei myöskään ajateltu niinkään vaikeuttavan

työelämässä etenemistä (kuten esim. Helve 2002), mutta työpaikan ajateltiin olevan tärkeä ennen perheen perustamista, jotta perheen taloudellinen tilanne olisi vakaa. Keskusteluissa ilmeni kuitenkin myös pohdintaa omasta jaksamisesta sekä vuorotyön aiheuttamista ongelmista perheissä. Myös Metsäpelto, Rönkä ja Laakso (2015) ovat todenneet lapsiperheissä lisääntyneen vuorotyön ja kahden työssäkäyvän vanhemman mallin vaikeuttavan lapsiperheen arkea.

Vaikka jaetun vanhemmuuden myötä erillisiä äitien ja isien rooleja ei enää nähdä, tämän tutkimuksen miehet pitivät perhevapaita edelleen enemmän äidille tarkoitettuina. Siitä huolimatta miehet olivat kuitenkin halukkaita pitämään heille tarkoitettuja isyysvapaat, mutta muut vanhempainvapaat he ajattelivat olevan enemmän lapsen äitiä varten. Joissakin miesten puheissa tuli esille, että he voisivat olla pidempäänkin kotona lasten kanssa, mutta näissä puheissa kotona olo nähtiin rentona ja levollisena. Miehet nostivat tässä kohtaa esille myös taloudellisen tilanteen tärkeyden, jonka vuoksi tulisi tarkkaan miettiä kumman vanhemman kannattaa taloudellisesti olla kotona ja kumman töissä. Tältä osin nämä ryhmäkeskusteluihin osallistuneiden miesten pohdinnat eivät erityisesti poikenneet aiempien tutkimusten tuloksista. Vaikka miehiä on pyritty saamaan käyttämään vanhempainvapaata enemmän, ei se ole Lammi-Taskulan ja hänen työryhmänsä (2017) mukaan vielä onnistunut. Etenkin miesvaltaisilla aloilla perhevapaisiin suhtaudutaan vielä tänä päivänäkin melko kielteisesti (Adler & Lenz 2016; Sutela & Lehto 2014).

Tämän tutkimuksen tuloksissa on merkityksellistä huomata, että opiskelijamiehet näyttivät olevan monella tapaa suvaitsevaisempia ja tasa-arvoisempia odotuksissaan ja ajatuksissaan kuin työssäkäyvät miehet. Opiskelijamiehet korostivat, että myös omasta äidistään voidaan ottaa mallia vanhempana olemiseen. Lisäksi opiskelijamiehet pohtivat osa-aikatöiden sekä etätöiden mahdollisuutta, jotta kotona voitaisiin olla enemmän lasten ollessa pieniä. Saattaa olla, että pohdinta etätöistä tuli esille nimenomaan opiskelijamiehillä, jotka opiskelivat tällä hetkellä maisteriopintoja, sillä kaikkien työntekijöiden ei ole mahdollista tehdä etätöitä.

Tämän tutkimuksen miehet olivat aina ajatelleet perustavansa perheen jossain elämänsä vaiheessa. Lasten ajateltiin tuovan elämään iloa, aitoutta, suvun jatkuvuutta ja merkitystä elämälle, mutta toisaalta myös rahanmenoa, kiirettä, lasten aiheuttamaa vaivaa ja mahdollisesti stressiä. Miehet ajattelivat, että positiiviset asiat tulevat kuitenkin voittamaan negatiiviset, joten lapsista tulisi olemaan enemmän iloa kuin harmia. Tässä tutkimuksessa korostui se, että lapsia halutaan hankkia nimenomaan oman suvun jatkamiseksi, kuten myös Jensenin (2016) tutkimuksessa. Vaikka miehet pitivät lapsista, keskusteluissa ilmeni, että lasten kanssa toimiminen ei ole heille vielä luontevaa. Nämä puheet esiintyivät etenkin sellaisten miesten keskuudessa, joiden lähipiirissä ei ollut vielä lapsia. Isät toivoivat elämältä tavallista ja tasapainoista arkea ja terveyttä sekä taloudellista kyvykkyyttä.

Huomionarvoista miesten keskusteluissa oli, että miehet puhuivat hyvin samankaltaisesti ristiriidoista itsensä toteuttamisen ja perheen perustamisen välillä. Toisaalta kaivattiin omaa aikaa harrastuksille ja matkustelulle ennen perheen perustamista, vaikka toisaalta myös tiedostettiin, että perheen perustaminen olisi ajankohtaista hyvinkin pian. Lisäksi malli omasta lapsuudenperheestä oli läsnä läpi keskusteluiden. Ihannelapsilukua pohdittiin oman lapsuuden perheen kautta, mutta myös omista vanhemmista haluttiin ottaa mallia isänä toimimiseen. Lisäksi yhtenä pääkohtana tutkimuksessani tuli esiin, että vaikka miehet näkevät vanhemmuuden hyvin tasapuolisena, näkevät he silti vanhempainvapaiden jakamisen edelleen hyvin perinteisenä: Isän ajatellaan olevan kotona lähinnä isyysvapaiden ajan, mutta muut vanhempainvapaat nähdään edelleen enemmän äidille kuuluvina. Tämän tutkielman nimi ”eniten sitä toivois semmosta tasasta ja turvallista arkee” kuvaa sitä, että kaikki tämän tutkimuksen miehet korostivat, että tulevalta lapsiperheeltä he toivoisivat ennen kaikkea tavallista arkea, jollaista he ovat myös itse saaneet omassa lapsuudessaan elää.

Luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet. Laadullisen tutkimuksen tutkimusraportti on tutkijan aineistosta tehty tulkinnallinen yhteenveto, jonka vuoksi eri tutkijat voivat löytää samasta aineistosta erilaisia tulkintatapoja. Tutkijan tehtävänä on esittää yksityiskohtaisesti ja selkeästi tietoa tutkimuksen tekemisestä

ja sen vaiheista, jolloin lukijat pystyvät arvioimaan tutkimuksen tuloksia sekä sen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 137–138; Kiviniemi 2015.) Olenkin pyrkinyt esittämään tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat, käytetyn tutkimusmenetelmän, analyysin vaiheet sekä tulosluvun mahdollisimman tarkasti. Aineistonkeruun suunnittelin huolellisesti, pohtien tarkasti millaisen teemarungon (Liite 1) keskustelua varten teen sekä millaiset videot toimisivat parhaana virikkeenä. Lisäksi litteroin aineiston sanatarkasti ja huolellisesti, merkiten tauot ja naurahdukset mukaan. Keskeisiä tuloksia esitellessäni olen poiminut aineistosta lainauksia, joista lukijat voivat arvioida tekemiäni tulkintoja. Lisäksi tämän tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tulokset ovat aiempien tutkimusten kanssa hyvin samansuuntaisia.

Kaikki tutkimukseeni osallistuneet miehet olivat ajatelleet perustavansa perheen jossain elämänsä vaiheessa, joten he olivat keskimääräistä perhemyönteisempiä, mikä saattaa vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Tutkimukseen osallistuneet miehet olivat kuitenkin hyvin erilaisista taustoista, sillä mukana oli sekä parisuhteessa olevia että sinkkumiehiä, sekä opiskelevia ja työssäkäyviä miehiä, joten tutkimustuloksia saatiin hyvin laajalta kirjolta miehiä.

Koska tutkimukseni aihe on hyvin ajankohtainen tällä hetkellä, aihepiiri mahdollistaa monet jatkotutkimusaiheet. Tässä tutkimuksessa miehet totesivat, että he ovat jo siirtäneet ihanneikänsä isäksi tulon suhteen, joten voisi olla mielenkiintoista tutkia myös vanhempia miehiä, esimerkiksi 30–34-vuotiaita lapsettomia miehiä ja tarkastella millaisia odotuksia he liittäivät perheen perustamiseen. Tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä oli ryhmäkeskustelu, jossa miehet tunsivat toisensa entuudestaan. Lisäksi kiinnostaisi kuulla, miten miehet vastaisivat yksilöhaastattelussa perheen perustamisen kysymyksiin tai jos ryhmäkeskustelussa he olisivat toisilleen ennestään tuntemattomia. Muuttuisiko keskustelu silloin erilaiseksi? Kerrottaisiinko asioista avoimemmin kuin omassa kaveriporukassa? Toteuttaessani ryhmäkeskustelua, jossa miehet olivat toisilleen entuudestaan tuttuja, huomasin miesten puhuvan hyvin samankaltaisesti ryhmässä erilaisista asioista. Voi siis olla, että he eivät välttämättä uskaltaneet kertoa

kaveriporukassa omaa mielipidettä. Lisäksi oman puolison roolista lapsenhan-
kintaan liittyen puhuttiin hyvin niukasti, mikä voi johtua siitä, että kaveriporu-
kassa siitä puhuminen saattoi tuntua vaikealta. Lisäksi kiinnostava jatkotutki-
mus voisi olla pariskuntien haastattelu, jossa tarkasteltaisiin, millaisia odotuksia
heillä on perheen perustamisesta. Tässä tutkimuksessa nähtiin vain miesten nä-
kökulma, joten olisi mielenkiintoista nähdä muuttuuko se erilaiseksi, jos keskus-
telussa olisi mukana oma puoliso.

Aiheeni on yhteiskunnallisesti hyvin tärkeä, sillä syntyvyyden alenemisesta
on tulevaisuudessa suuria taloudellisia vaikutuksia (Rotkirch ym. 2017, 5). On
hyvin tärkeää, että myös miesten ajatuksia perheen perustamisen odotuksista
tutkitaan, sillä heidän näkemyksiään on tarkasteltu hyvin vähän, kun taas naisia
on samasta aiheesta tutkittu enemmän. Miesten rooli vanhemmuudessa on tänä
päivänä suuri, mutta miehet ehkä puhuvatkin siitä hyvin vähän. Vaikka tutki-
mukseeni osallistuvilla miehillä ei ollut vielä lapsia, he suhtautuivat perheen pe-
rustamiseen ja lapsiin hyvin positiivisesti. Miesten keskusteluissa korostui myös
työn tärkeys ja miehet kokivat, että heillä ja puolisoilla tulisi olla työpaikka ennen
perheen perustamista. Koska sekä perhe että työ ovat miehille hyvin tärkeitä, tar-
vittaisiin työpaikoilta myönteistä suhtautumista esimerkiksi miesten perheva-
pasiin, jotta miehet käyttäisivät niitä aktiivisemmin. Esimiesten olisi hyvä tietää
enemmän tämän päivän uudesta, osallistuvasta isyydestä ja halusta olla isänä.
Ehkä miehiä saataisiin paremmin perhevapaille, jos he saisivat enemmän kan-
nustusta siihen.

LÄHTEET

- Aapola, S & Ketokivi, K. 2005. Aikuistumisen ehdot 2000-luvun yhteiskunnassa. Teoksessa S. Aapola & K. Ketokivi (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 56.
- Adler, M. & Lenz, K. 2016. Introduction. Teoksessa M. Adler & K. Lenz (toim.) Father involvement in the early years. Bristol: Policy Press, 1–27.
- Arnett, J. J. 2000. Emerging adulthood. *American Psychologist* 55(5), 469–480.
- Arnett J. J. 2015. Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties. New York: Oxford University Press.
- Blatterer, H. 2007. Coming of age in times of uncertainty: Redefining contemporary adulthood. Oxford: Berghahn Books.
- Bloor, M., Frankland, J., Thomas, M. & Robson, K. 2001. Focus groups in social research. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.
- Carlson, J., Kendall, A. & Edleson, J. L. 2015. Becoming a good father: The developmental engine of first-time fatherhood. *Fathering*. 13 (3), 182–202.
- Coyle, E. F., Van Leer, E., Schroeder, K. M. & Fulcher, M. 2015. Planning to have it all: Emerging adults' expectations of future work-family conflict. *Sex Roles*, 72(11-12), 547–557.
- Cserepes, R. E., Kollár, J., Sápy, T., Wischmann, T. & Bugán, A. 2013. Effects of gender roles, child wish motives, subjective well-being, and marital adjustment on infertility-related stress: a preliminary study with a Hungarian sample of involuntary childless men and women. *Archives of gynecology and obstetrics*, 288(4), 925–932.
- Dever, M. & Maher, J. M. 2004. What matters to women: Beyond reproductive stereotypes. *People and Place*, 12(3), 11–19.
- Eerola, P. 2015. Responsible fatherhood. A narrative approach. *Jyväskylä studies in education, psychology and social research* 520. Jyväskylä: Jyväskylä University.

- Ellingsæter, A. L., Jensen, A. M. & Lie, M. 2013. The social meaning of children and fertility change. Teoksessa A.L. Ellingsæter, A.M. Jensen & M. Lie (toim.) The Social meaning of children and fertility change in Europe. Routledge, 1-11.
- Eriksson, C., Larsson, M. & Tydén, T. 2012. Reflections on having children in the future – interviews with highly educated women and men without children. *Upsala journal of medica*, 117, 328-335.
- Frisén, A., Carlsson, J. & Wängqvist, M. 2014. "Doesn't everyone want that? It's just a given" swedish emerging adults' expectations on future parenthood and Work/Family Priorities. *Journal of Adolescent Research*, 29(1), 67-88.
- Gissler, M., Klemetti R., Lammi-Taskula, J. & Miettinen A. 2009. Lastenhankinnan lykkääminen. Teoksessa J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.). Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveysten ja hyvinvoinninlaitos (THL), 70-77.
- Greenhaus, J. H. & Powell, G. N. 2016. Making work and family work: from hard choices to smart choices. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Hammarberg, K., Collins, V., Holden, C., Young, K. & McLachlan, R. 2017. Men's knowledge, attitudes and behaviours relating to fertility. *Human Reproduction Update*, 1-23.
- Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.
- Holton, S., Fisher, J. & Rowe, H. 2011. To have or not to have? Australian women's childbearing desires, expectations and outcomes. *Journal of population Research*, 28(4), 353-379.
- Holton, S., Hammarberg, K., Rowe, H., Kirkman, M., Jordan, L., McNamee, K. & Fisher, J. 2016. Men's fertility-related knowledge and attitudes, and childbearing desires, expectations and outcomes: Findings from the understanding fertility management in contemporary Australia survey. *International Journal of Men's Health*, 15(3), 315-328.
- Huttunen, J. 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa A. Jokinen (toim.) Mies ja muutos - kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere: Tampere University Press, 169-193.

- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jensen, A. M. 2016. Ideas about childbearing among childless men. *Families, Relationships and Societies*, 5(2), 193-207.
- Juvonen, A. 2012. Imetys vanhempainvapaalta työhön paluuseen vaikuttavana tekijänä. Teoksessa R. Luoto, K. Kauppinen & A. Luotonen (toim.) *Perhevapaalta takaisin työelämään*. Työterveyslaitos, Tutkimusraportti 42, 144-168.
- Kekäle, J. & Eerola, P. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) *Isän kokemus*. Tampere: Gaudeamus, 19-31.
- Kiviniemi, K. 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus, 74-88.
- Kotila, L. Schoppe-Sullivan, S. & Dush, C. 2013. Time parenting activities in dual-earner families at the transition to parenthood. *Family Relations* 62(5), 795-807.
- Kunttu, K. & Huttunen, T. 2009. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 45.
- Lainiala, L. 2010. Perhepolitiikan uudet tuulet. *Perheen paluu*. Perhebarometri 2010. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 39. Helsinki: Väestöliitto.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2014. Isät, työ ja perhe. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 75-90.
- Lammi-Taskula, J., Salmi, M. & Närvi, J. 2017. Isien perhevapaat. Teoksessa M. Salmi & J. Närvi (toim.) *Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo*. Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL. Raportti 4, 105-134.
- Lampic, C., Skoog Svanberg, A., Kalström, P. & Tydén, T. 2006. Fertility awareness, intentions concerning childbearing and attitudes towards parenthood among female and male academics. *Human Reproduction* 21: 558-564.

- Kauppinen, K. & Raitanen, J. 2012. Perhevapaalta takaisin työelämään – erilaiset ratkaisut erilaisissa perhe- ja elämäntilanteissa. Teoksessa R. Luoto, K. Kauppinen & A. Luotonen (toim.) Perhevapaalta takaisin työelämään. Työterveyslaitos. Työ ja ihminen. Tutkimusraportti 42, 13–53.
- Mary, A. 2012. The illusion of the prolongation of youth. Transition to adulthood among Finnish and French female university students. Tampere: Tampere University Press.
- Metsäpelto, R-L. Rönkä, A. & Laakso, M-L. 2015. Koululaisten hoitojärjestelyt ja hyvinvointi 24/7-taloudessa. Yhteiskuntapolitiikka 80, 5–18.
- Miettinen, A. 2015. Miksi syntyvyys laskee. Suomalaisten lastensaantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. Väestöliitto: Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E, 49.
- Miettinen, A. & Rotkirch, A. 2008. Milloin on lapsen aika? Lastenhankinnan toiveet ja esteet. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E, 34.
- Mills, M., Rindfuss R. R., McDonald, P. & Te Velde, E. 2011. Why do people postpone parenthood? Reasons and social policy incentives. Human Reproduction Update, 17(6), 848-860.
- Peterson, A., & Jenni, C. B. 2003. Men's experience of making the decision to have their first child: A phenomenological analysis. The Family Journal, 11(4), 353-363.
- Peterson BD., Pirritano M., Tucker L. & Lampic C. 2012. Fertility awareness and parenting attitudes among American male and female undergraduate university students. Human Reproduction, 27(5), 1375–1382.
- Pietilä, I. 2017. Ryhmäkeskustelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 111–130.
- Rotkirch, A., Basten, S., Väisänen, H., & Jokela, M. 2011. Baby longing and men's reproductive motivation. Vienna Yearbook of Population Research, 283-306.
- Rotkirch, A., Tammissalo, K., Miettinen, A. & Berg, V. 2017. Miksi vanhemmuutta lykätään? Nuorten aikuisten näkemyksiä lastensaannista. Katsauksia E 51.

- Ruusuvuori, J. 2010. Litteroijan muistilista. Teoksessa J. Ruusuvuori, M. Hyvärinen & P. Nikander (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 424–431.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV-menetelmäopetuksen tietovaranto (verkkojulkaisu). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 22.4.2018.
--http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html
- Salmi, M. & Lammi-Taskula, J. 2014. Työn ja perheen yhteensovittaminen hyvinvoinnin tekijänä. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 38–51.
- Salmi, M. & Närvi, J. 2017. Johdanto. Teoksessa M. Salmi & J. Närvi (toim.) Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Raportti 4. Helsinki: Suomen yliopistopaino, 8–35.
- Salmi, M., Närvi, J., Lammi-Taskula, J. & Mäntylä, E. 2017. Osa-aikaisten perhevapaiden ja osa-aikatyön käyttö, mahdollisuudet ja esteet. Teoksessa M. Salmi & J. Närvi (toim.) Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Raportti 4, 186–212.
- Sobotka, T. 2017. Post-transitional fertility: Childbearing postponement and the shift to low and unstable fertility levels. Vienna Institute of Demography Working Papers, 1/2017, 3–35.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). 2016. Syntyneet. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/synt/2016/synt_2016_2017-04-11_tie_001_fi.html?ad=notify. Luettu 5.5.2018.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). 2017a. Syntyneet. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/synt/2016/02/synt_2016_02_2017-12-04_tie_001_fi.html. Luettu 24.2.2018.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). 2017b. Työvoimatutkimus. Helsinki: Tilastokeskus. https://www.stat.fi/til/tyti/2016/14/tyti_2016_14_2017-10-10_tie_001_fi.html. Luettu 22.2.2018.

- Sutela, H. & Lehto, A-M. 2014. Työolojen muutokset 1977–2013. Helsinki: Tilastokeskus.
- Thompson, R., Lee, C., & Adams, J. 2013. Imagining fatherhood: Young Australian men's perspectives on fathering. *International Journal of Men's Health*, 12(2), 150.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Törrönen, J. 2017. Virikehaastattelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 233–255.
- Valtonen, A. 2005. Ryhmäkeskustelut – Millainen metodi? Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.). Haastattelu – tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 223–241.
- Virtala, A. 2007. Family planning among university students in Finland. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta.
- Virtala, A., Vilska, S., Huttunen, T., & Kunttu, K. 2011. Childbearing, the desire to have children, and awareness about the impact of age on female fertility among Finnish university students. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 16(2), 108-115.
- Weer, C. H., Greenhaus, J. H., Colakoglu, S. N. & Foley, S. 2006. The role of maternal employment, role-altering strategies, and gender in college students' expectations of work–family conflict. *Sex Roles*, 55(7-8), 535-544.
- Yeung, W-J. 2013. Asian fatherhood. *Journal of Family Issues* 34(2) 143–160.

LIITTEET

Liite 1. Ryhmäkeskustelun teemarunko

Ennen keskustelua isän ja äidin rooleista, katsoimme ensimmäisen videon, jossa kuvataan isän toimimista yksinhuoltajana. <https://www.youtube.com/watch?v=t5j5sUsAIwg>. Ennen keskustelua lasten merkityksestä ja isän malleista katsoimme toisen videon, jossa eräs isä on leikkipuistossa lapsensa kanssa hyvin aktiivisena isänä. <https://www.youtube.com/watch?v=mP4dtj381kU>.

Liite 2. Ryhmäkeskustelupyyntö

Hei!

Teen kasvatustieteen pro gradu -tutkielmaa nuorten miesten odotuksista perheen perustamisesta. Tutkielman tarkoituksena on selvittää, millaista miehet ajattelevat isyyden olevan ja millaisia asioita te miehinä isyyteen liitätte. Tutkielmaani ohjaa yliopistotutkija Eija Sevón (eija.sevon@jyu.fi). Tutkielmaa varten haastattelen yli 22-vuotiaita miehiä, joilla ei ole vielä lapsia, mutta jotka jossain elämänsä vaiheessa haluaisivat perustaa perheen. Voit olla sinkku tai parisuhhteessa elävä. Perheen perustamiseen liittyen naisia on tutkittu paljon, kun taas miehiä on tutkittu hyvin vähän. Nyt haluaisinkin kuulla juuri miesnäkökulmasta, millaisia odotuksia teillä miehinä on isyydestä ja perheen perustamisesta.

Kerään tutkimusaineiston ryhmäkeskusteluiden avulla. Jokaisessa ryhmässä keskustelijoina on 4-5 miestä. Keskusteluun on hyvä varata aikaa noin tunti. Keskustelut toteutetaan maaliskuun aikana Jyväskylän yliopiston Ruusupuiston (Alvar Aallon katu 9) tiloissa tai voimme sopia myös muun, teille sopivamman paikan. Ryhmäkeskustelut videoidaan, mutta videomateriaalia käytetään vain puheenvuorojen esittäjien tunnistamiseksi, eikä niitä esitetä missään julkisesti. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti koko tutkimuksen tekemisen ajan, eikä niitä luovuteta sivullisille. Voit keskeyttää tutkimukseen osallistumisen missä vaiheessa tahansa. Haastattelutallenteissa, aineistossa eikä raportissa tule esiin nimeäsi, henkilötietojasi, eikä muita tietoja, joiden perusteella sinut voitaisiin tunnistaa. Tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään niin, ettei kenelläkään tutkitun ja tutkijan lisäksi ole pääsyä aineistoon.

Ilmoitathan kiinnostuksesi osallistua tutkimukseen minulle sähköpostitse (sanna.k.pirainen@student.jyu.fi) **viimeistään 9.3. mennessä**. Voitte myös halutessanne ilmoittautua valmiina ryhmänä, esimerkiksi työ-, harrastus- tai opiskeluporukassa. Osallistumisenne on erittäin tärkeää tutkielmani onnistumisen kannalta. Mikäli sinulla on jotain kysyttävää tutkimukseen liittyen, ota rohkeasti yhteyttä sähköpostitse.

Yhteistyöterveisin,
Kasvatustieteen maisteriopiskelija
Sanna Piirainen
Jyväskylän yliopisto

Pro gradu- tutkielman ohjaaja,
Yliopistotutkija
Eija Sevón
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto